

Бурят-Монголой ҮНЭН

№ 310 (7030)
ДЕКАБРИН
31
ПЯТНИЦА
1954 он

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно
Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

Сэн 20 мүнгэн

Манай туйлалтануудта түшэглэн, хүндэ индустриие саашадаашье бүхы хэмжээгээр хүгжөөжэ, бидэнэр Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые эсэшэ сусашагүйгөөр бэхинжүүлхэбди, арадай ажахын шэнэ дэбжэлтын түлөө, арадай ажабайдалые дээшлүүлхын түлөө тэмсэхэбди. Коммунистическэ байгуулалтын талаар энэ агууехэ зохёон байгуулхы хүдэлмэридэ олон тоото барилгашад угаа ехэ үүргэ дүүргэхэ байна.

(Барилгашад, архитекторнууд болон барилгын материалнуудай промышленностиин, барилгын ба харгы замай машина бүтээлгын, проектнэ ба научно-шэнжэлэлгын организацинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй Бүхэсоюзна зүблөөн дээрэ 1954 оной декабрин 7-до нүхэр Н. С. Хрущевой хэлэнэ үгэһөө).

Эмхидхэлэй ба агитационно-пропагандистска хүдэлмэриие дээдэ шатада табиха

Мүнөө үедэ үргэн ехэ Россия Федерациин, тэр тоодо манай Бурят-Монгол республикыньшье территория дээрэ РСФСР-эй, БМАССР-эй Верховно Соведүүдтэ, мүн шотагай Соведүүдтэшье һунгалтын бэлдэхэ абжа байна. Манай республикын ажалтад бүгдээралэй энэ һайндэрые—1955 оной февралын 27-ной үдэрые ажалан шэнэ амжалтануудые туйлан утгахаяа бэлдэжэ байна. Болохо байгаа һунгалтануудта социалистическэ обществын гэжүүд советскэ агууехэ патриотизмые, мораль-но-политическэ нэгдэлые дахинаа харуулахы лабтай.

Арад зомой ажалдай ба политическэ эдлэхине гэрэл дээрэ үргэжэ, тэрэниеш коммунистическэ байгуулалтын асары ехэ зорилгонуудые шиндхэлгэжэ зориулха гэшэ партийна организацинуудай үчөөе үсын шухалын шухала ажал мүн. Энэ ажал тэрэгэ амжалтатай һайнаар бүтэхын тулада партийна организацинууд хайда һунгуулын кампанитай дашарамдуулан өһөдүнгөө эмхидхэлэй ба агитационно-пропагандистска хүдэлмэриие дээдэ шатада табиха ёһотой.

Мүнөө үедэ РСФСР-эй ба БМАССР-эй Верховно Соведүүдтэ һунгаха талаар центральна һунгуулын комиссинууд, мүн шотагай Соведүүдтэ һунгаха талаар комиссинууд байгуулагданхай. Наяын сагай һунгуулын Окружной болон Участково комиссинууд байгуулагдаха болоно. Партийна ба советскэ органоуд эдэ комиссинуудта манай обществын бодото патриотуудые, үнэн сэхэ хүнүүдые шэлэн оложо дэбжүүлхэ ябалдадан ажалшадта, ажалшадтай обществонуудта туһалжаха үзүүлхэ ёһотой. Гадна, партийна ба советскэ органоуд хайда һунгуулын участоуудые болон агитационуудые түхэрхэдэ, тэдэниеш түлсэгээр, гэрэлээр болон бусад хэрэгсэлээр хангахыда, һунгалтадай шолгоонуудые үнэгэрэхэ байна. Тэндэ, һунгалтадай шолгоонууд, форма ба методүүд тухай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ хэрэгтэй. Һунгуулын участоуд дээрэ байгуулагдаха агитационууд хайда агитационно-инститын хүдэлмэриин гол центрын болохо байна. Партийна айкомуудай, райкомууд ба райкомонуудай бюро хайда партийна эдлэхитэй дундаа эгээн эрдэмтэй бэрхэ хүнүүдые агитационуудта дагшадар баталан табиха зэрэгтэй. Агитационуудта агитаторнуудта заабары захяа холоо үгтэжэ байха, тэндэ лекци, элидхэлүүд, хөөрөөнүүд болон консултанцинууд үнэгэрэгдэжэ, агитациондай асуудалнуудта харюу-справканыуд үгтэжэ байха ёһотой. Лекци, элидхэл ба хөөрөөлөөрүдые үнэгэрэхэдэ агитаторнууд хайда СССР-эй, РСФСР-эй, БМАССР-эй конститүцинуудые, һунгуулын хуулины үргэн нийтэлэ һайса ойлгуулахыда. Коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэлдэн советскэ арадай залан ударидахи хүсэн байһан Коммунистическэ парти тухай, СССР-эй аралуудай ахаралтэй хани барисан тухай, эб найрамдалые бэхлүүлгын ба аралуудай аюулгүйе хангалтын политика тухай, эххээророндын байдал тухай арал зондоо ойлгуулахы хэлсэхэ үгтэжэ хэрэгтэй.

Партийна организацинууд һунгалтын хүндэлдэ дээраралэй социалистическэ мурьсөөе эмхидхэн, үрениеш толгойлон ударидаха ёһотой болоно. Тийшэ ажалшадтай политическэ ба ажалдай эдлэхине хүдэлмэриие үргэжэ, тэдэниеш үүсхэн зохёохы эрмэлзэлгын социалистическэ промышлен-ностине, хүдөө ажыхые, манай арадай культурын саашадан дэбжэхэ хэрэгтэ зориулха уулгалам.

Барилгада индустриальна арга үргэнөөр хэрэглэхэ, тэрэнэй шанар һайжаруулха, өөрынь үные химдаруулха тухай*)

Барилгашад, архитекторнууд болон барилгын материалнуудай промышленностиин, барилгын ба харгы замай машина бүтээлгын, проектнэ ба научно-шэнжэлэлгын организацинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй Бүхэсоюзна зүблөөн дээрэ 1954 оной декабрин 7-до

НҮХЭР Н. С. ХРУЩЕВОЙ ХЭЛЭНЭН ҮГЭ

Нүхэдүүд! Зарим архитекторнуудэй буруугаар үгэлэн заабаринуудые буруушаан эдлэхитэйгээр үгэ хэлэдэг олон нүхэд архитекторнуудэй дунда, тэрэ тоодо Архитектурын академишэ бин, зүгөөр эдэ буруушаалгануудын тогдодоггүй байгаа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Та, нүхэр Мордвинов, мүн таны дүгнхид хадаа архитектурада гоёолтоонуудые хэдэг, бутафори хэрэглэдгые буруушаашадан абяа гарахын болоулдаг байгаат. (Альга ташалга).

Архитектор нүхэр Градовой уда һайнтайгаар хэлэнэ үгыс энэ зүблөөндэ хабаадагшад ехэ һонир-хонтойгоор шагнаһан байна. Советскэ архитектурын зорилгонууд тухай хэлэхэ зураа, нүхэр Градов, мүн бусад нүхэдүүд архитектурада ёһо тэднгээр ханда-даг, тэрэниеш хазгайруулдаг ябалдые, хуушанай бодомжонуудые зайсуулха шухала гэжэ тон зүб зүйтэйгөөр заһан байна. Классическа уг залгамжалһан зүйлүүдые шүүмжэлхы ёһоор хэрэглэхэ шухала байһан тухай, манай обществын тон шухала хэрэглэмжые хангалтада архитектурые зориулха, тэрэнэй тулада архи-тектурые мүнөө үсын техниктэй ба бүхы һалбар-инуудтай барилгануудтай нягтар холбохо, архитек-турада зохёохы үүсхэл, шэнэ ухаалгал гаргахы тухай, эндэ үсөөхэн тэдэ хүнүүдэй зэрххэд байлгыс, шүүмжэлгые хабшалгыс усалдахы хэрэгтэй байһан тухай тэдэнэр хэлэнэ байна. Эдэ тобиолол-нууд ба дуралхануудые һайшаангүй байха аргагүй.

Энэ зүблөөндэ бэлдэхэлэй хэгдэжэ байха үедэ нүхэр Градов партиин Центральна Комитеттэ бэ-шгээр хандажа, архитектурын асуудалнуудаар өөрынгөө шүүмжэлхы ажгалтануудые оруулан байгаа. Энэ шүүмжэлэлдэ нүхэр Мордвинов ямар-раар хандаһан байна? Тэрэ хадаа тус зүблөөн дээрэ нүхэр Градова үгэ хэлүүлхэгүйн тулада бүхы хэмжээнүүдые абһан байна. Энэ баримта Архитек-турын академишэ творческо асуудалаар һанамжа-нууд тухайгаа сүлөөтэйгөөр хөөрлөхэ, шүүмжэлэл дэлгэрүүлхэ таарамжатай оршон байдалай байгуу-лагдаггүйе гэршэлжэ үгэнэ.

Барилгын хэрэгүүдые эрхилхэ Гүрэнэй комитет Архитектурын академиин хүдэлмэриие һулаар ударидаха, типовой проектирваниин, гороуудыс түсэблэлгын ба үргэлхэн барилгын хэрэгтэ ан-харалаа багаар табина гэжэ мүн лэ хэлэхэ шухала байна.

Проектирвалгэдэ зарим архитекторнуудэй бу-руугаар хандадаг ба гэр байшануудые архитек-тура талаарш гоёолгодо үлүүсэ ехээр оролдоло гаргадаг ябалдай шилээд үргэнөөр дэлгэрһениин гэмшэлтэй байна.

Энэнтэй дашарамдуулан бидэнэй Свердловск городто ябахыда харайан үзэлэн юумэн тухай хөөрэхы хүсэнэб. Свердловск—ехэшые, һайншые го-род юм. Энэ городто Советскэ Союзай хүсэ шада-лын харгалда. Наян машинуудые бүтэн гар-гадаг томо заводууд тэндэ бин. Зүгөөр городскэй байгуулалтада ба энэ томо центрыс болбосон зо-хид түхэлтэй болголгодо ехэ дутуунууд бин. Жэ-шээлхэлэ, горисполкомой байшангыс хэлбэн заһа-хыдаа шуур таландын шорогор оройтой башин барийан байна. Гансахан энэ шорогор оройе бодхолгодо 2 миллион шахуу түхэриг гаргалла-да, тинхэдэ байшангыс бүхы дээрэн хэлбэн за-һалгада 9 миллион түхэриг гаргаллагдаһан бай-на. Байшангай шуур талын эгээн дээдхн гоёл-тоонуудтай ба башинше бодхолготой холбоотой хү-дэлмэриинүүдые дүүргэлгэдэ эдэ гаргалануудай ехэ хубинь зориулагдан байгаа ёһотой. Ган-сахан хэ шорогор орой бодхын тулада гаргаша-лагдан мүншэн зөөрөөр тус бүридэн 400 хүнэй һуралсаха хоёр һургуули баржа болохо байгаа.

*) Түгэсхэл. Эхниниш манай газетын декабрин 30-най номерто.

Свердловскын үйлсэндүүдэй нэгэндэ табан дабхар ехэ байһан бин юм.

—Энэ—«тээрмэ гэшэ—гэжэ обкомой секретарь нүхэр Кутырев бидэндэ тайлбарлаад, тэрэ дороо ингэжэ нэмээбэ: —Тээд, бидэнэр шэнэ тээрмэ ба-рлад, харин энэ байшангыс гостиница болгон хэлб-бэн заһаха гэжэ байнабди.

— Юундэ хэлбэн заһахатнай? — гэжэ тэрэн-нээ асуугаабди.

— Тиймэл даа, тээрмыс гостиница болгон хэлб-бэн заһахаар боломжоложо байнабди, — гэжэ нүхэр Кутырев баталан хэлээ.

— Тээрмыс гостиница болгон хэлбэн заһанай хэрэг юун байнаб, шэнээр баряа хаа дээртэхэ бэшэ гү? — гэжэ тэрэндэ бидэнэр хэлээбди. Өһөндө бод-дожо үзэгты. Тээрмэ болгон хэрэглэгдэжэ байһан байшангыс гостиница болгон хэлбэн заһаад, тээр-мыс шэнээр бариха гэшэ таарамжатай гэшэ аал? (Зал соо энээлдэн, альга ташалга болоно). Эдэ мүншэн зөөрөөр һайн шэнэ гостиница баржа боло-хо байна бэшэ аал, тингэбэлтэй һайшыс, үнэгүй-шые болохол. Зүб бодомжо, ажахын талаар ашаг-тай һайн байлган хаана хараглана гэшэб?

Свердловск город соогур саашадаа ябабабди. Обкомой секретарь ингэжэ хэлээбэ:

— Шулуу дэблгдэнэн үйлсэ энэ байна, бидэнэр тэрэниеш мүн лэ шэнэлэн заһаха гэжэ байнабди.

— Та юу хэшыс хүсэһэбэ?

— Асфальтаар хушыхыс.

Энэ үйлсэ тэбхэрүүд гранит шулуугаар хушаг-данхай юм. Тээд энэ үйлсэ аша гушанартамтай хүрэхэ ха юм, тинхэдэ асфальтаар хушагдан үйл-сэ 10 жэлнээ сааша бүтэн байжа шалахагүй. Гран-ит шулуугаар хушагдан үйлсэ һандарганай хэрэг юун байнаб гэжэ асуудла?

Партиин обкомой байшанда бидэнэй хүрэгэ ер-хэдэ обкомой секретарь ингэжэ мэдүүлээ:

— Энэ манай обкомой байшан гэшэ, бидэнэр энэниеш хэлбэн заһаха һаналтай байнабди.

— Ямарар хэлбэн заһахатнайб, юундэ?

— Нюур талан һанаанда тааранагүй, эдэ бүг-дыс булгын шэнэлэн заһаха хэрэгтэй байна.

Хэлбэн заһаха гэшэ ямар удхатай? 6 дабхар байшангыс хэлбэн заһалга юутэ болохо гэшэб? Хуушан байшангыс хэлбэн заһалгаар, шэшыс ба-рибал үнэ багатай болохо үгэхэ байна.

Эдэ дуралхануудые шагһаад байхыдаа, урда үгэлэнигээр барийан бүхы юумсыс эбдээд, һандар-гадаг губернгатыс шолгон наада барийан хээээдэ мүнхэ Шедрин һанаанда ороно. Тээд ородой агуу-ехэ сатирин Шедринэй шолгон наада харайан тин-мэ үзгэлдэнүүд манайда эндэ тэндэ үшөө бин бай-һаар юм байна! (Альга ташалга).

Шэнэдхэн хэлбэхэ гэдэг энэ таарамжгүй бодол гүрэндэ ехэ гаргалатай бодолог байна. Өөртөө даал-гадан хэрэгтэй түлөө харюусалгата мэдэрхээс болиһон лэ хүдэлмэрилэгшэд нимээр хандажа бо-лохо байна. Хэрбээ саашадаа нимэ хандажа гарга-жа, хэрэггүй хэлбэн заһалгануудые хээ һаа эр-мэдэ хабаадуулагдахат гэжэ свердловск хүтэлбэ-рилэгшэдтэ бидэнэр нүхэд Булганин ба Микоянтэй хамтадаа уридалһан һануулан байнабди.

Эмнэлгын ба культурно-ажалуудай хэрэгтэ зо-роулагдан байшануудые барилгада олон үлүү гаргашанууд хэгдэгдэ байна. Судя бүтээлгын про-мышленостини министрстын санаторий Социло 1953 ойдо барилдан байна. Энэ санаторийн бай-шангай шуур талын тус министрстын хүдэлмэри-лэгшэдтэ болон Социло горсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэдэ дан үзэмжгүй шэгтээр харагдан бай-на. Хүсэдөөр бүтээгдэл байһан шуур талынь шэнэлхэн заһаха гэжэ дуралдан байгаа. Энэ зорилгоор 800 мянган түхэриг һомологдон бай-гаа. Тээд энэ мүншэн зөөрөөр хоёр хоёр комнатотой 20 квартиратай гэр баржа болохо байгаа.

Үлүү гаргашанууд ба үнэ ехэтэй элдэб янзын хэлбэн заһалганууд шотагуудта олонхи ушарга ар-

хитекторнуудэй зүбшөөлөөр хэгдэг байна гэжэ хэлэхэ үндэйс баримта бин. Хэрбээ энэниеш һай-наар хаража үзэбэл, РСФСР-эй Министруудэй Соведэй дэргэдхи архитектурин хэрэгүүдыс эр-хилхэ Управлениин хүдэлмэридэ эгээн лэ нимэ ха-раа шугам баримталагдаг байгаа бшуу. Россия-ска Федерациин гороуудта болон хүдэлмэришэй посёлгоудта эрхим һайн байшануудые бариха конкурс 1953 ойд энэ управлени үнгэрһэн байна. Тээд ямар барилгануудай түлөө шан үгтэһэн бай-гааб?

Московскэ областин Ватутенки посёлгото хүү-гэдэй садан байшан барилдан байгаа. Тэрэниеш ехэ болгоһоной эсэстэ нэгэ һуурида нормын ёһоор байшангай хэмжээнэй 24 кубическа мет-рын хүртэхэ ёһотой байгаа һаны, 91,9 кубическа метр хүртэлг болоһон байна. Байшан дотор үлүү-сэ олон няажа хэлэн гоёолтонууд бин юм. Газар талын архитектура «Ордоной» архитектура шэнгээр найруулагданхай. Энэ байшан барихын тулада гар-галлагдаһан мүншэн зөөрөөр хүүгэдэй са-дай гурбан байшан баржа болохо бай-гаа. Гэбшыс проектын авторта нэгэдхэн шан үг-тэһэн байна. Юунэй түлөөб? Мүншэн зөөри үриб-нэй түлөө гү? (Энээлдэн болоно).

Уфа городто типовой проектээр кинотеатр барй-даа. Энэ байшангай шуур талын дахин шэнээр про-ектэлэгдэжэ, үнэ ехэтэй олон тоото гоёлтонууд нэ-мээгдэнэ байна. Байшангай бүхы үнэ сэнэй 30 гаран процентин гоёолгын хүдэлмэридэ гаргалла-дан байна.

Ялта городот № 66 санаторийн хирургическа кор-пусыс түсэблэлгын шиндхэбэн соо нэгэ хахад даһия үлүү ехээр мүншэн зөөри гаргалладан хараалаг-дан байна. Тээд энэ проектын авторта мүншэн ша-д үгтэһэн байна юм.

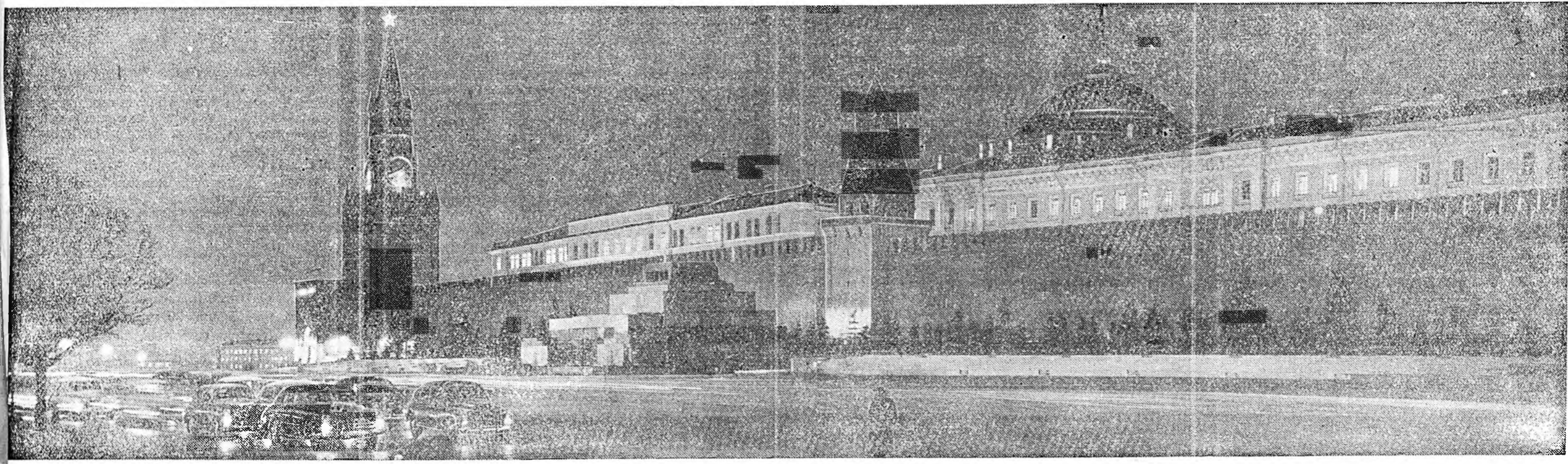
Энэ бүхы баримтанууд юу харуулаб гэхэдэ, РСФСР-эй Министруудэй Соведэй дэргэдхи архи-тектурын хэрэгүүдыс эрхилхэ управлени архитек-торнуудэй хүдэлмэришэй буруу шөлгөл олгодог, ба-рилгын экономокоор һонирхологгүй байна.

Энэ конкурсын журини түрүүлэгшэ хэн байһан юм гэжэ таанда асуужа болохо байһан? Советскэ архитекторнуудэй Союзай харюусалгата секретарь, урдын Москва городой главна архитекторээр хү-дэлмэрилһэн нүхэр Чернышев энэ уялгыс дүүргэ-дэг байгаа. Нимэ дүй дүршэл ехэтэй архитектортэй зүб замһаа халин гарайһаниин гэмшэлтэй. Энэ кон-курсын журини шиндхэбэринуудэй буруу байһан дээрһэн, тэдэниеш болуулаа һаа аша туһатай байжа болохо гэшэ ха. (Альга ташалга).

Энэ зүблөөнэй һүүлээр хүнүүдэй «үнэн зүрхэнһөө» хөөрэлдэжэ, үгэс ойлголсохын тулада гороуудта болон министрствонуудтэ архитекторнуудэй, кон-структоруудай болон барилгашад-үйлсэдбэршэдэй зүблөө зарлаха хэрэгтэй. Манай эрилтэнүүдыс олон-хи архитекторнуудэй зүбөөр ойлгохо байһанда би этигнэб. (Альга ташалга). Хэн нэгэнэй ойлгоогүй һаны, тэрэниеш залан заһаха хэрэгтэй.

Эндэ үгэ хэлэн нүхэр Вишневский хада дам-жуулан үгэлгын сэнгүүдыс баталха, байрын талмай квадратна метрын үнэдэ үндэлһэн районууд болон гороуудта гэрнүүдыс барилгын үныс тогтоохо тухай дуралжал оруулан байна. Энэ хадаа проектуудыс зохёолодо үлүүсэ ехэ гаргашануудые хараал-даг ябалдыс зайсуулха туһалжа магад байна. Нимэ дуралхалыс зүб зүйтэй гэжэ болоноб.

Проектүүдыс зохёолгодо ба гороуудыс түсэб-лэлгэдэ бин байһан ехэ дутуунуудыс зайсуулха хэ-рэгтэй. Манай партийна организацинууд, советскэ органоуд энэ шухала хэрэгыс үдэр бүхэндэ анхарал-даа абжа байха ёһотой. Архитекторнуудай хү-дэлмэриин дурсагдан дутуунуудай шалтаганууд-дай пэгэн юуб гэхэдэ, шотагай партийна ба советскэ (Үргэлжэлгын 2-дохи нуурта)

Москва, Үдэшэн Улан талдай дээрэ.

ТАСС-эй фотоһронию.

Барилгада индустриальна арга үргэнөөр хэрэглэх, тэрэнэй шанар найжаруулха, өөрын үные химдаруулха тухай

Барилгашад, архитекторнууд болон барилгын материалуудай промышленностин, барилгын ба харгы замай машина бүтээлгын, проектнэ ба научно-шэнжэлэлгын организацинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй Бүхэсоюзна зүблөөн дээрэ 1954 оной декабрин 7-до

НҮХЭР Н. С. ХРУЩЕВОЙ ХЭЛЭНЭН ҮГЭ

(Үргэлжлэл)

организацинуудай зүгөө тэдэнэй хойноһоо олонхи ушарта хиналта хэргэдэггүй ба тэдэнэртэ туһаламжа үзүүлэгдэлгүү байна. Барилгын, городууд болон поселоудыг болбосоо зохид түхэтэй болгох хэрэгтэй түлөө шотагай органиудай харюусалгы дэшинүүлх хэрэгтэй.

Советск Союзай городууды түсэблэлгын проектанууд хүлээ үг хүрэтэр союзна правительствоын баталалта табигдалаг байгаа. Инээ байдал проектанууды баталалгы олон жэл соо унжагайрууладг байна. Тухайлбал нмэ жэшээ харуулжа болохо байна. Дайнай хойто тээхи жэлүүдтэ городой центры шэнэхэн бариха проект Кивтэ зохёогдон байгаа. Энэ проект Кивтэ Москва руу, мун һөөргэнь оло дахин зөөһөн байха юм. Крестнигай хүсэд шахуу шэнэхэн барилгашад байхала, энэ проект үшөө баталалтаггүй байнаар. Энэ хадаа ганса нэгэн ушар бэшэ юм. Городууды шэнэхэн барилгын проектанууды баталжа гуримы шэнээр хаража зүбөө, шотагай органиудта сэх эрхэ олгохо шухала болоод байна гэжэ бидэндэ һанагдана.

Шанары найжаруулга—барилгашадай шухала зорилго мүн

Нүхэдүү! Барилгын шанары дэшинүүлх асуудалнуудта онсо анхараг хандууладга ёһотой. Биднэр түргэнөөр барилгаша гадна, заатаггүй найнаар, бүхөөр бариха, өөрингөө барилгын маркын нэр хүндэ дээрэ үргэжэ ябах ёһотойбди. Муугаар барилгашан гэр байнганууд богонихон сагай үнгэрөөд байхала заһабарилгада орожо, мүнхэн зөөри нэмэжэ гаргашалтаа хүргэдг байна. Энэ хадаа бүхи түхээдэй барилгануудта хамаалана.

Хамагй түрүүндэ байрын гэрнүүдэй барилгын шанар тухай хэлхые хүсэхэ байнаб. Гэрнүүдэй ханганууды ба хиналтанууды биднэр найнаар хэнэ гээнэ гүбди? Тимэшы найн бэшэ гэжэ би тоолоноб. Байрын гэрнүүдэй, һургуулын байнгануудай, гостиницануудай ба бусадтай ханганууд болон хушаланууд хэдэн зуун жэл соо бүтэн байхаар бүтээгдэдэг байна. Энэндэ һэжээлэхэ юмэн байхагый, юуб гэхэдэ, барилгануудта түмэр-бетон үргээр хэрэглэгдэнэ. Зүгөөр, гэрнүүдэ гоёолог олн ушарта муугаар хэргэдэг гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Тэрэ байтагай, гэр байрые гоёохо талаар тон ханамжагүйгөөр, тулюоруар хэргэдэн хүдэлмэрилгэн олон хүдэлмэрилэгшэд эсбэдэг байха юм. Энээн тухай олон нүхэд тон зүбөөр энэ зүблөөн дээрэ хэлэнэн байна.

Нүхэд Булганна ба Микоянтай биднэр Дальна Востогй, Сибирини ба Уралтай олон городуудта һаяхан ябаһан байнабди. Биднине һайнаар утгадаг байгаа. Энэнише ойлгосотой; эрилтэ эхээр хэдэг, шүүмжэлжэ ба нүүмжэлхэнише сэхэ юмны хэжэ болохо айһиһад байгаа ха юм. Тимэһээ, һайнаар уртаха гэжэ оролдолог байгаа бишуу. (Энээлдээн, алыга ташалга). Свердловск городто биднэр гостиница соо байгаабди. Гостиницаны һайнаар, бүхөөр барилганхай. Биднине муу бэшэ номеруудтаа байгаа ёһотой гэжэ багсаахаар байна. (Энээлдээн). Энээ энэ гостиница соо санитарна уезлунуудай тон муугаар хэргэдэне, гоёолгын хүдэлмэрини тимэ үндэр бэшэ шартай байһы хараһан байнабди. Биднэр гостиницын директоры ба городой хүтэлбэрилэгшэды урьад, тэдэндэ шигэжэ хэлэбди: харыт, ямар муугаар хэргэдэн хүдэлмэри гээбди!

Барилга хэхэ уедэ зохихо эрилтэ хэлэггүй байгаа гээнэ ха. Пилткэнүүдэй шанар муу, тингээд тэдэнэ һалан муугаар дэблнэгдэн байна. Санитарна уезлунуудай соргонууд жэбэршэнхэй, тэрэ хэбээрэ байба. Мааналтай бусхан урда тээнине ямар ба даа боро шэрээр яралтайгаар шэрдээ. Соргонуудтай хамта ханганууды шэрлэнэн байна. Олэ соргонууды дэн муугаар залгагданхай. Би урланг слесарь байһан тулалаа тон эхээр дураа гутааб: революцини урда тээхи уезлые паханууд соон соргонууды залган холбоодоо, Свердловск гостиница соо энэиние хэлэнхэй орходоо эсбээрэр, һайнаар хэдэг байһа һэмди.

Сахалинда ябахалаа сэрэгтэй алба хэгшэдтэ зорюлан барилгашан гостиница соо байгаабди. Гостиницын байһан яһала һайн, зүгөөр ваһна талагы ба тэрэнэйн санитарна уезлунууды гоёолог тон муугаар хэгдэнхэй. Ноурдалгын плиткэнүүдэй шанар муу аад лэ, тон хайһа хэрэгээр дэблнэгдэн байна.

Инээ барилтанууд олон, эдээн тухай барилгашадта хэлэхэ үгэхэ, хүдэлмэрини шанары шууд найжаруулхы тэдэнэй эрихэ хэрэгтэй. Барилгын материалуудай промышленностини министр нүхэр Юдин ба барилгын материалуудай промышленностини бусад хүдэлмэрилэгшэд дээрлэхүү зам гаргаха ёһотой, харин һайн барилгын материалууды ба деталууды бүтээдэг Чхословакидаһа манай ханганууд тэдэнэр һургаал абах хэрэгтэй. (Алыга ташалга). Энэ талаар шоурдалгын һайн плиткэнүүдэ бүтээдэг Германска Демократическа Республикаһа һургаал абах болохэ байна. Зарим нүхэд бусадһаа багаар һургаал абадаг, һанганга һургаал абахы хүсэдэггүй гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. (Алыга ташалга).

Байрын гэрнүүд олон ушарта сэхэ дутагдануудтайгаар аналгалтаа гүтээдэг дээрлэнэнь, тэдэн соо байһашадта таарамжагүй байдаг юм.

Столярна зүйлүүдэй шанары найжаруулгада онсо анхараг хандууладга шухала. Сонхын раманууд ба үүдэнүүд олон гэрнүүдтэ муугаар хэгдэнхэй. Хэрбээ, хун гэгтэ оробол хамагй түрүүндэ үүдэнэйн анхаралаг хандууладг, һайнаар хаагдадаг гү, забһаргүй гү, ямараар шэрдэгдэнхэй гэжэ адалдаг, тэрэнэйн сонхонуудайн ямараар хэгдэнэ, скобя-

Барилгы түсэблэлгын ба экономикын зарим асуудалууд тухай

Зүблөөн дээрэ үгэ хэлэнэн олон хүнүүд барилгы түсэблэлгэдэ гаранан сэхэ дутагданууд тухай, олон объектануудтэ мүнхэн зөөри хубаажа тараанан тухай, барилгын хүдэлмэрини унжагайрууладг, тэрэн дээрэ барилгын материалууды муугаар хангадаг, тэрэнэй бөлжэ болохо барилгын үнн сэхэ болодог тухай хэлэб.

Олон объектануудтэ мүнхэн зөөри хубаажа тараагд абад ажал хэрэгтэ сэхэ хохидол ушаруулна. Зүблөөн дээрэ нэрлэгдэнэн барилгануудһаа гадна

(Алыга ташалга). Шотагай кадрнуудай урганы хараада абах шухала. Хэрэгы зүбөөр эмхидхэд байгаа һаа, тэдэнэр эдэ асуудалууды һайнаар шидхэжэ шадха байна. Ажал хэрэгтэ нмээр хандага шотагай хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалгы дэшинүүлхэ, тэдэнэй үүсхэл эдэбхине хүгжөөхэ байна.

Нүгөө талаһа Свердловск городто биднэй харһан шэнги, тимэ гуримгүй ябадалай манайда бин байхагуйн тулада шотагуудта энэ хүдэлмэри хэлгын хойноһоо хиналты шангадханы барилгын хэрэгүүдэ эрхилхэ Гүрэнэй комитедһээ эрибэл таатай гэһэн ха.

Хэрбээ биднэр типовой проектанууды зохёохо хэрэгы ёһотойгөөр лэ эмхидхэдэ, архитекторнууд болон конструкторнуудай хүдэлмэрини шууд найжарууладг, экономикын асуудалуудта эхээр анхарал табидаг болоод, шотагай органиудтай харюусалгы дэшинүүлхэд, тэдэнэй үүсхэл эдэбхине бүри эхээр хүгжөөгөөд байгаа һаа барилгын хэрэгтэ, тэрэнэй өөрын үные химдаруулгада ба шанары найжаруулгада шэнэ сэхэ амжалтанууды туйлаха байһанай сохотой!

на зүйлүүдэйни ямар байһы харадаг байһынь таанад мэдэнэ. Гоёолгын хүдэлмэрини шанары найжаруулхын түлөө биднэр орлодосотойгөөр, сэг үргэлжэ тэмсэхэ ёһотойбди. Тэрэнэй байрын гэрнүүдтэ гэнхүүрнүүдэйни һайнаар хэхэ хэрэгтэй.

Тэрэй хангануудай абта табигдгүй байха шанары найжаруулах талаар олон юмэн хэгдэхэ хэрэгтэй байна. Иланганга, байрануудай хоорондо абһанай дуудлааар бэшэ байха талаар оролдолог гаргах хэрэгтэй. Энэ ушарта байрануудай хоорондо һангалганууд ба лабхарнуудай хоорондо хангал хушаланууд абта табихаар бэшээр хэгдэхэ хэрэгтэй байна.

Полнууды хэгдэхэ хүдэлмэридэ олон дутуунууд бин. Паркетнэ нолнууд мастика дээрэ дэблнэгдэнэ, зүгөөр хэрэглэгдэнэн мастикын шанар олон ушарта хангалтагый байдаг дээрһээ паркет дороһоо өөлөө бултайн гарана. Паркетны муугаар няалдана. Паркетнэ пол хэлгын шанары найжаруулха хэрэгтэй.

Линолеум бүтээлгы үргэнөөр хүгжөөхэ хэрэгтэй. Линолеумар хушаланган пол паркетнээ дутагдгүй, тэрэ пол бүри сээр ба гоё байдаг. Инээ полны сээрбэр байлгалта, паркетны сээр байлгалта орлохо бэлэн байна. Паркетнэ полны үржиге угааха хэрэгтэй байһанинь бүгдэндэ мэдэжэ, орфо ба мун үлүү сэхэ ажал энээндэ гаргагддаг байна. Эхэнэрнүүдэй ажалы хүндлэхэ, тэрэнине ар-гатай соон хүгдэхэ хэрэгтэй.

Кухин доторой мебель олон ушарта манайда шанар муугайгаар хэгдэнэ. Энэ хадаа биднэй шадбаригүй байһан дээрһээ бэшэ, харин шанар тухай эрилтэ багаар табидаг: нийтон модо хэрэглэдэг, муугаар шэрдэхэ дээрһээ тохтолодоно. Эдэ дутуунууды зайсуулах шухала. Тэрэнэй һургуулануудта, болонциануудта, байрануудта хэрэглэгдэхэ һайн мебель үйлэбэрлгы үргэнөөр хүгжөөхэ хэрэгтэй.

Гэрнүүдэй ханын газаа талые гоёохо эгээн һайн материал хадаа керамика болоно. Керамическа ноурлалга бүхэ, гоё ба ашагалган үе соо үнгээ хубилдаггүй байна. Хуурайшагаар хэблэдэг пресесей конструктор нүхэр Мелия зүблөөн дээрэ үгэ хэлэжэ, элдэб хэмжээни ба элдэб язын үнгтэй керамическа зүйлүүдэ үнэ багатайгаар мүнөө бүтээжэ байдаг пресесей хүдэлмэри тухай мэдээһэн байна. Архитекторнууд хадаа эдэ материалууды һайнаар хаража үзэхэ, мун керамическа ноурлалгын лизэ түхээдэй материалууды бүтээхын тулада нүхэр Мелиятай хамта хүдэлмэрилхэ хэрэгтэй.

Барилгын шанары дэшинүүлхэ зорилгонууд хадаа Барилгын материалуудай промышленностини министрводе, барилгын материалууды бүтээдэг предпринимудай хүдэлмэрилэгшэдтэ эрилтэ хэлэ шангадхы шухала болгоно. Шанар һайнтай барилгын материалуудай бин байдаг барилгы үнэ багатай болохо ба тэрэнэй шанары найжаруулха арга олгоно.

Городуудта барилгын хэйноһоо нүлөө хэтэй хиналта хэдэггүй байһан ябадал барилгын хүдэлмэрини муу шанартай байлгада олон ушарта хүргэдэг байна. Энэнтэй дашарамдуулан архитектурно-барилгын Гүрэнэй хиналтын органиудай хүдэлмэрини найжаруулха тухай асуудал табиха хэрэгтэй. Энээн тушаа элдэб һанамжанууд хэгдэгдэг байна. Архитектурно-барилгын Гүрэнэй хиналтын хүдэлмэрилэгшэдтэ барилгы зогсоохо, муугаар барилга хэгдэнэй түлөө эмзэгтэйшүүлы шангаар хэгдэхэ, хүдэлмэрини шанарай түлөө харюусалгы дэшинүүлхэ эрхэ олгохо гэжэ мэтээр нүхэдүүд дуралдаг оруулан байна. Эдэ дуралданууды шэнхэлжэ үзэхэ, тулюор муу барилгашадта нүлөөлхэ элдэб хэмжээнүүдэ хараалха хэрэгтэй байна гэһэн ха. Хиналты шангадхы ба саашадаа үзэмжтэй һайнаар барилганууды хэдэг болохо эрилтэ барилгашадта хэхэ хэрэгтэй. Энэиние биднэр хэгдэн гэжэ бодомжолноб.

Барилгы бүхи хүдэлмэрини—промышленниа, байрын гү, алай бусад ямарые барилгануудай шанары найжаруулга хадаа гүрэн турын сэхэ удхашанартай хэрэг болоно. Барилгашад өөнөөдөө — министрводе хүтэлбэрилэгшэднөө эхилтэд хүдэлмэрини бүхи хүрэтэрөө, — мун шотагай партийна, советскэ, профсоюзна ба комсомольскэ бүхи организацинууд хүдэлмэрини үндэр шанартай байха тухай оролдолог гаргах хэрэгтэй. Тимэ сэг үргэлжин ба олонинитын хиналтын хэгдэхэ байхала манай ардай үндэр эрилтэнүүдтэ тааралдахаар барилгын шанар дэшинүүлэгдэхэ байна.

Барилгы бүхи хүдэлмэрини—промышленниа, байрын гү, алай бусад ямарые барилгануудай шанары найжаруулга хадаа гүрэн турын сэхэ удхашанартай хэрэг болоно. Барилгашад өөнөөдөө — министрводе хүтэлбэрилэгшэднөө эхилтэд хүдэлмэрини бүхи хүрэтэрөө, — мун шотагай партийна, советскэ, профсоюзна ба комсомольскэ бүхи организацинууд хүдэлмэрини үндэр шанартай байха тухай оролдолог гаргах хэрэгтэй. Тимэ сэг үргэлжин ба олонинитын хиналтын хэгдэхэ байхала манай ардай үндэр эрилтэнүүдтэ тааралдахаар барилгын шанар дэшинүүлэгдэхэ байна.

Гол мүнхэй флодой министерство 1949 ойноо үни болохо үмхирхэн зарим нэгэн барилганууды нэрлэхэ хүсэлэнтэйб. Зам харилсаанай министрво 1940 ойноо хойшэ Аскиз-Абсза хоёрой хоорондо түмэр зам бариха байна. Энэ барилгын үнэн 74 миллион түхэринг юм. 13 жэл соо бүхи мүнхэн зөөрини 64 проектын гаргалалаа. 1955 ондо 5 миллион түхэриг гаргалалха гэжэ түсэблэгдэб. Инимэр түсэблэгэ байхала энэ харгы 19 жэл соо барилдаха болоно.

хойшо Ярославска областто нэгэ верфь бариха байна. Энэ барилгын үнэн 50 миллион шахуу түхэриг юм, тингээд 5 жэл соо 10 миллион шахуу түхэриг гаргалалаа. 1955 ондо энэ барилгада 3 миллион түхэриг үгэхэ гэжэ түсэблэгдэб. Инээ темптэйгээр барихала тус барилга хамта дээрэ 20 жэл шахуу үргэлжэлүүлэхэ болоно. Инээ удааһаар бариха, нмэ эзэн бэшээр мүнхэ гаргажа болохо гэжэ гү? Нүхэдүүд, нмэ ябадалы болжуулаха хэрэгтэй!

Эдэ барилгануудай хэрэгтэй юм һаань, тэдэнэй барилгы хэдэн арбаад жэлдэ унжагайруулангүйгөөр, богон саг соо дүүргээб.

Барилдажа байгаа электростаново заводой хүтэлбэрилэгшэд нүхэд Скрипкин ба Нестеров, № 13 барилгын трестын түсэблэлгын таһагай начальник нүхэр Блюм КПСС-эй Центральна Комитедтэ бэшэ алыгээгээ, тэрэнине уншахыем зүбшөөрөг. Тэдэнэр шигэжэ бэшэнэ:

«№ 13 барилгын трест 10 сэхэ барилганууд дээрэ хэдэн жэлэй туршдаа хүдэлмэри хэхэ байна. Барилга бүхэнэй үнэн олон арбан миллион түхэриг болоно. Жэл бүри, тэрэ тоодо 1954 ондоһе, барилга бүхэн дээрэ 11-һээ 40 хүрэтэр объектанууды бариха гэжэ түсэблэгдэнэ. Нэгэ доро зуу гаран объектануудтэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Трестдэ хамтадаа 900 хүдэлмэришд бин. Объект бүхэндэ дунда жэшээгээр 10—15 хүн хүртэнэ. Зарим объектануудтэ гэхэдэ, үйлэбэрлгын сэхэ корпусууд, котельнүүд, байрын гэрнүүд болоно.

Инээ жэжэ бутархай байһанай шалтаган юуб гэхэдэ, захил хэдэг бүхи министрвоныуд, барилгын организацинуудай арга боломжы харадаа абангүйгөөр, жэлэйнгээ түсэбтэ эгээл олон объектанууды ба мүнхэн зөөри оруулна.

Заводууд баталагданан титульнэ спносогүүдтэ ба хангалтагайгаар финансировагддаг байхалаа бүхи объектануудтэ барилгын хүдэлмэри хэхэ гэнэн эрилтэ табина. Эдэ эрилтэнүүдены министрвоныуд өөнөдөһөө телеграмманууд болон захиралануудтаар батална. Тимэһээ барилгын организаци болбол аргага бэлэрхэ, нэгэ доро бүхи объектануудтэ хүдэлмэри хэхэ, тингээд түрүүн нэгэ заводто, хожомын нүгөө заводто барилга хэхэ баатай болоно. Тэрэнэйгээ болохо түсэбтэ оруулагданан объектануудтэ олонхини ашагалладаг үгтэһэй, тингээжэ заводууды ашагалладаг оруулагда удааруулдагана.

Эхэ олон объектануудтэ нэгэ доро нэгэ язын хүдэлмэри хэхэдэ эхэхэн хэрэгшээтэй байна, тимэһээ үшөө 1951 ондо барилдажа эхилгээдэнэ заводууд хоёр жыл соо барилдажа болохо аад, тэдэнэй олонхини 5—7 жэл соо барилдажа байна. Барилгада гаргалалагданан мүнхэн зөөри хүдэлмэриг капитал болоно. Үйлэбэрлгын талмайнуудай саг болзор соогоо тушаагдалаггүй дээрһээ эмзэг түхээрлэгүүдтэй хэдэн жэлээр хабсаргалтангүйгөөр захил хэгшэдэй складуудта хэбэжэ байһанһаа болохо нилээд сэхэ мүнхэн зөөри ашагалданай. Материалаар хангалтын бэрхшээлтэй болоһон дээрһээ хүдэлмэринише ба механикууды ашаглата условиноод муу болоно. Хүдэлмэрини шанар муу болоно.

Хэдэн томо заводуудта нэгэ доро барилга-хабарилгын хүдэлмэри хэхэ гэжэ түсэблэгдэ ябадалы болоулха хэрэгтэй. СССР-эй Госплан хадаа табигданан мүнхэн зөөри олон барилгануудта хубаа тарааха гуримы бэшэ, харин суглуулаха гуримы баримталан, барилгын хүдэлмэрини программны түсэбтэй ёһоор захил хэгшэ министрвоныудтэй ба захил бүтээгшэ министрвоныудтэй хоорондо хубааха уялгатай.

Энэ бэшэ соо хэгдэнэн шүүмжэлэ, бэшэ бэшээшээд тохолол тон зүб байна. Энэ бэшэ соо дурсагданан дутагданууд олон городуудта, олон министрвоныудтэ бин гэһэн. Барилгада үгтэһэн мүнхэн зөөри нмээжэ тарааха ябадалы болжуулаха хэрэгтэй.

Эдэ дутагдануудтай хайһан гэжэ тэмсэхэ? Тон түрүүн министрнууд, бүхи ведомствунуудтэй хүтэлбэрилэгшэд мүнхэн зөөри тарааха ябадалтай тэмсэхэ ёһотой. Энэ хэрэгтэ тэрэнэй СССР-эй Госплан тусгаар анхарал хандуулха уялгатай. Магал, штадууды сэхэ болонгүйгөөр, инспекторнуудтэй шалгалта эмхидхэхэ, тингээд шалгалта хэхэ хүдэлмэрилэгшэд мун мэдээ суглуулахгүй, харин барилгашада үгтэһэн мүнхэн зөөрини ямараар ашагалдажа байһание, титульнэ спносогүүдтэй хэр зүбөөр табигданан, гүрэнэй интересүд эбдэгдэнгүй гү гэжэ шалгажа байхынь тэдэндэ даалгата хэрэгтэй гэһэн гү.

Эгээд шухала юмэн юуб гэхэдэ, ёһо гурим тарианар сахиха хэрэгтэй: проектугөөр, сметзүйгөөр, хүдэлмэри хэхэ чөртэжнүүдгүйгөөр барилгы эхилтэжэ. (Алыга ташалга). Мүнөө бодото дээрэ энэ юмэн гэхэдэ? Барилга хэхэ тухай шидхэгшэ бэрини гарамсаар барилга эхилгээгэб гэһэн рапорт

Ажалай бүтээсые дэшинүүлхэ, мэргэжэл шадбаритай барилгашадай кадрнууды байгуулха

Барилга дээрэ ажалай бүтээсые саашадан дэшинүүлхэ тухай асуудал онсо шухала удхашанартай байна. Ажалай бүтээсые хэлбэршгүйгөөр дэшинүүлхын тула тон түрүүн барилганууд дээрэ ажалай зүбөөр эмхидхэхэ, хүдэлмэрини хусые ба механикууды һайнаар ашаглата, түхэй эдүүд болон материалууды арбажа байха, мэргэжэл шадбаритай барилгашадай тогтууритай кадрнууды байгуулха хэрэгтэй. Ажалай бүтээсын дэшинэлбэл барилгашадай сални хүлхэн ургаха, тэдэнэй материална байдал найжарха болоно.

Зүблөөн дээрэ үгэ хэлэнэн зарим нүхэд барилгашадай сални хүлхэн дэшинүүлхэ тухай асуудал табна. Минни абһан бэшэ соо баһал энээн тухай хэлэгдэнэ. Энэнтэй дашарамдуулан нэгэ хэды тайлбарилга үгэхэ хэрэгтэй болоно. Сални хүлхэнэй ургалгы ажалай бүтээсын дэшинэлбэлтэй ходоодо холбодог байһанһай мэдэжэ. Сални хүлхэнэй ургахаһаа урич ажалай бүтээсэ дэшинэлбэ ёһотой. Сохом тингээд лэ байгаа һаа манай обшесто үйлэбэрлгы үргэлхын ба энээнэй үндэһэй һуури дээрэ ардай материална байдлые дэшинүүлхын тула хэрэгтэй социалистическэ нөөсөтэй ходоодо байха байна. Энэ хадаа гансал зүб зам мүн, юуб гэхэдэ иммангала манай бүхи ардаг ажахы дэбжэһэнэй үндэһөөр ажалай ажабайдалы дэшинүүлжэ шадха байһабди. Бин байһан товарнуудай ба

ерэдэг. Үнэндөө проектые үгы байха юм. Барилгын эхилтэр талмайны һайнаар бэлдэхэ, харгы бариха, уһа, энерги үгэлгы хангаха хэрэгтэй, хүсэд һайн проекттэй байха хэрэгтэй гэжэ мэдэжэ. Энэ гурим сахилгы хэн хаража байха ёһотой? Госпландаа. Зүгөөр, тэрэндэ гансаарандан хүдэ байха. Энэиние тэрэнэй захил хэдэг министрнууд, барилга хэдэг министрнууд хэхэ ёһотой.

Барилгы түсэблэгдэхэ барилгын организацинуудай, барилгын промышленностини үйлэбэрлгын хусые, арга боломжы ба хэрэглэмжэнише харадаа абах хэрэгтэй. Иммангала проектануудтэ бин байхадан капитална барилгада мүнхэн зөөри табиха хэрэгтэй. Министрвоныуд болон ведомствонүүд, тэрэнэй Госплан барилгы түсэблэгтэ найжаруулаха ёһотой.

Түсэблэлгын ба хангалтын организацинуудта хүдэлмэригдэг нүхэдүүд хадаа тэдэнэй хэлнэ тоосоодо багхан лэ алдуу гаргаа һаа, олон миллион түхэринг гүрэнэй гарзада орохо байһание заримдаа мартадаг гэһэнэ.

Металлууд болон бусад материалнууды хэрэгтэй ассортиментээр барилгануудай заримдаа абадаггүй дээрһээ биднэр сэхэ гээлэ хорлоодо олонобди. Хоёр жэшээ харуулууб, барилгашад нмэ жэшээнүүдэ хэлхыне олоор тоолохо байха. Барилгашадта түмэр-бетондоһоо 5,5 мм. диаметртэй шары түмэр хэрэгтэй юм. Тээд тэрэ үгы байдаг. Нмэ миллиметр будуунине — 6,5 мм. диаметртэй абгыт гэжэ. Иланган сэхэ бэшэ — оройлоол ганса миллиметр ха юм, энээһэй түлөө хэрэглэгдэнэй юуб гэжэ һанагддаг. Гэхэ зуура, 1953 ондо Барилгын министрвонын барилгануудай мун зарим хубидан энэ миллиметр хадаа 4800 тонно металл үлүү гаргуулна. Энэ тоогой түлөө Госплан тулалаа хэдэг, тинхэдэ зүбөөрише хэдэг байна. Нүхэдүүд, ганса миллиметр нмэ үнэтэй болоно гэһэнэ да!

Нефтепрободууды барилдаг Главна управленин барилганууд дээрэ нефть уруулаха имгэн трубаһа нууды хэрэглэхэ гэжэ проектанууд хараална. Бодото дээрэ промышленносты зузаан трубаһа нууды үгдэг байгаа. Тимэһээ нэрлэгдэнэн энэ ганса управленин талаар 1953 ондо үлүү гаргагданан металл 3400 тонно болоо, энэ хадаа барилгын үные 3 миллион 260 мянган түхэригөөр сэхэ болоо.

Металл болон барилгын бусад материалнууды нмээжэ үлүүгээр гаргалалха ябадалаг гаргагдахгүй ёһотой байһание энгэ.

Министрвоныуд болон ведомствонүүд, барилгын хэрэгы эрхилхэ Гүрэнэй комитет, Госплан ба Финансын министрво барилгын экономикын асуудалууды һулаар шэнхэнэ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Мүнөө үгдэ барилга дээрэ шэнэ байдал тохолодожо, сметэ удхашанаргүй болоо гэжэ энэ зүблөөн дээрэ үгэ хэлэнэн нүхэр Ионас ба бэшэше нүхэд тэмдэглэб. Тимэһээ бодото дээрэ хайһад юмэн болодо гэхэдэ, хэгдэнэн хүдэлмэрини сметтэ үные сэхэ байха бүри түсэб дүүргэлгын показателүүд һайн, сални хүлхэнэй фонднууд ба нэмэтэ гаргалганууд сэхэ байна. Эхэнхидэ үнэтэй хүдэлмэрини хэхэ гэжэ барилгашадай оролдогын дэмэ бэшэ юм.

Түлүүдэй жэлүүдтэ барилгын техникэ, барилгын хүдэлмэрини механизацияла, ажалай эмхидхэ, барилгада хэрэгтэй материалнууд болон конструкторнууд шилээд хубилаа, харин тинхэдэ финансировагын гурим, барилгын нормонууд, барилгын организацинуудай подрыаар хэдэг хүдэлмэрини холбоотой элдэб гуримнууд ба инструкторнууд 1936 ба 1938 онуудта байһанһаа адалар хуушаараа рөө. Эдэ бүгдэ хадаа барилгын хэрэгы хүгжөөхэ ябадала һаад түбэг ушаруулна. 1935 ондо болоһон барилгашадай Бүхэсоюзна зүблөөнэй һүүгээр хэиндэ адалар, барилгы финансировагны гуримнуулгаар хэмжээ зождо, баталан абах хэрэгтэй гэһэн ха.

Барилгы түсэблэлгын ба тэрэнэй экономикын асуудалууды сэг үргэлжэ гүнээгөөр шэнхэлжэ байха хэрэгтэй. Барилгашад өөнөөдөө барилгы үдэр бүри экономическа талаһаан шэнхэлжэ байха, түсэблэгы найжаруулаха талаар тодоржэ дуралханууды оруулжа байха хэрэгтэй. Энэнтэй хамт барилгын экономикын асуудалууды сэг үргэлжэ шэнхэлжэ байхынь бүлэг хүдэлмэрилэгшэдтэ, министрвоныуд болон ведомствонүүдтэ дуралдангүй байха хунүүдтэ, Гүрэнэй банкн хунүүд далаггаха хэрэгтэй (зал соо шэмээтэй болоно). Нүхэдүүд, зарим хунүүд яахадаашеб банка дүгүй-хэнэ гэһээб? Зарим хунүүд банка юмнэ дүгүй-хэнэб гэжэдэ, банк болбол мүнхэ тоолодог эмхэ зураган гэһэнэ, тинхэдэ заримууд мүнхэ тоонгүйгөөр абах һанаатай гэһэн ха. Тээд нмэ юу хэдэхгүй байха. (Алыга ташалга).

эрьсэдэ болон хун зондо бин байһан мүнхэнээр-рондо зүб тааралдай манай ороп дотор сахиха ёһотой гэжэ хун бүхэн ойлохо хэрэгтэй. Сохомингээд лэ байхала валюта тогтууритай байха, май түхэриг бага ба үнэтэй байха гэһэн. Сохом тиндэ лэ байхала бодото сални хүлхэн хэлбэршгүйгээр ургаха. Ондогоор болоо һаа, хэрэг бүтэхгүй.

Тимэ болохолороо, ажалшадтай б

Барилгада индустриальна арга үргэнөөр хэрэглэх, тэрээнэй шанар найжаруулха, өөрынь үные химдаруулха тухай

Барилгашад, архитекторнууд болон барилгын материалнуудай промышленностин, барилгын ба харгы займа машина бүтээлгын, проектнэ ба научно-шэнжэлэлгын организацинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй Бүхэсоюзна зүблөөн дээрэ 1954 оной декабрин 7-до

НҮХЭР Н. С. ХРУЩЕВОЙ ХЭЛЭНЭН ҮГЭ

(Үргэлжлэл)

Нөө салын хүлэнэй фондсыг ехээр үлүү гаргаад байна. Эдэ мэдээнүүд юу гэршэлнэб гэхэд, промышленностида ба барилга дээр техникумы ашагдалгын талаар, ажалай эмхидхэлэй талаар ехэ дутагдалууд бич байна. Ведомствонууд, предриятиянууд болон барилгын организацинуудай олон хүлэбэрлэлтэд ажалай бүтээсы дээшлүүлэх талаар түсбүүдээр дүүргээгүй аал, хүдэлмэришэд болон албахашадай тоо олоноруулха ябадал гаргана, тингэжэ салын хүлэнэй фондууд үлүүгээр гаргашалагдана.

Барилга дээр ажалай бүтээсы дээшлүүлэх, тингэжэ хүдэлмэришэдэй салын хүлэе ехэ болгоу угаа ехэ резервүүдэй бич байланингийн хийн мэдээж. Энэ хадаа барилгын хүдэлмэрине механикацила, манай барилганууд дээр бич байлан хүсэтэ техникумы зүбөөр ашаглаха ябадал болоно; энэ хадаа барилгын индустриальна аргаар хэлж болохо ябадал болоно; энэ хадаа хүдэлмэришэдэй мэргэжэе дээшлүүлэх, понаторнуудай түрүү дүй дүршэе эрхмээр ашаглаха, үйлдэбэрлэнин журамые бэхжүүлэх ябадал болоно.

Ажалай бүтээсы дээшлүүлхын, салын хүлэе ехэ болгохын тула хэрэгтэй ямар ехэ арга боломжонуудай бич байлан тухай олон жэшээнүүд этгээр гэршэлжэ үгэнэ. Нэгэ нимэ жэшэ абал. 1954 ондо Москвада барилгашан хургуулин олон байшануудай дундааа хоёр хургуулине жэшээлжэ абайруб, — нэгэниний Токмаковско переулогта хирлисе ханатайгаар, нүгөөднэ Кутузовска слобода-да томо блогуудаар барилгана юм. Барилгада гаргагдан ажалай хэды ехэ цагатай байланине заргтай. Хирлисе ханануудые табилада, карнизнуудые, хушалтануудые, гэнхүүрнүүдые ба таалгануудые барилгада нэгэ хүнэй 7360 хүдэлмэришин үзэр гаргагдана, тингэхэд томо блогуудаар барилгашан гэртэ эдэ лэ хүдэлмэришүүдтэ 1780 үдэр гэхэ гү, али хирлисеээр барилгашан гэртэ гаргагдан үдэрэй минл 24 процентин гаргагдан байна. Хирлисеээр барилгашан хургуулида эдэ хүдэлмэришүүдтэ хүдэлмэришэний дунда жэшээний салын нэгэ гүнэй хүдэлмэришин үдэртэ абжаа тоолобол 268 түрээр, харин тингэхэд томо блогуудаар хэрдэнин барилга дээрэ — 1432 түхэрин гэхэ гү, али 5,3 дахин ехэ байгаа. Бүхы хүдэлмэрине хараадаа абал, хирлисе ханатай хургуулида салын хүлэ нэгэ гүнэй хүдэлмэришин үдэртэ абжаа тоолобол 142 түрээр, харин хоёрдох хургуулида — 261 түхэрин гэхэ гү, али 1,8 дахин ехэ байгаа. Нэгэдэхи хургуулин барилга дээр башенина краууд нэгэ машинин 314 халаа хүдэлэн, хоёрдохидо — нэгэ машинин 164 халаа гэхэ гү, али 52 процентин шэжээн хүдэлэн байна. Ажалай бүтээсы дээшлүүлэх, салын хүлэ ехэ болгохо манай резервүүд энэ лэ байлаа да, нүхэдүүд!

Ажалай бүтээсы дээшлүүлэх топ шухала услоvincуудай нэгэниний хадаа хүдэлмэришэдые тус тус мэргэжэлтэй болгохо, тэднэй шадабарине дээшлүүлэхэ хэрэг болоно. Энэ асуудал хүдэлмэришэдэй тогууригтай кадрнуудые байгуулаха зорилготой табиаргатай холбоотой юм. Барилгашан дээр хүдэлмэришэд болоногүй олоороо оожо, ерэгж байла. Энэ юун дээрлэхэ болоно гэхэд, олон барилганууд дээр шэнэ хүдэлмэришэдые хургаха хэрэг ёготойгоор эмхидхэлдэггүй байна. Ямаршы мэргэжэлгүй колхозингой барилга дээр ерэхэлэн, тэрэнь элдэб хүдэлмэри хэлэг хүдэлмэришин болодогын мэдээж. Тингээд элдэб хүдэлмэри хэлэг хүдэлмэришэл юм, зүгөөр бүтээсэн муу, мэргэжэлгүй байгуй, салын хүлэ ехэ бич байдаг. Тэрэ хүлэ шэнэ тингээ харсагагаж эхилдэг, тэрэ усдонь нүхэдэ ерэдэ: шн энэ хүдэлмэри хэлэг, заводто ошо, тингэ хаях жэл болоод байхада мэргэжэлтэй болоно, разрядтай болохо, магад байра абакхан гэжэ гэгдэдэг. Тэрэ хаража хаража ябанина, тингээд заводто ошоод, хаях жэл болоод байхада мэргэжэлтэй болоно, барилгын талмай дээр байланина 2—3 шон ехэ салын хүлэ абана. Зүб гү? (Зүб — гэжэ гүүд байрала хэлэнэ). Мэргэжэл шадабаритай хүдэлмэришэд—экскаваторцигууд, шофёрнууд, бетонцигууд, монтажникууд, каминцигууд барилгалдаа гаргажа ононогүй, тэднэр мэргэжэлтэй байла, өөднүгөө мэргэжэлээр хүдэлмэришэн, ажалай томо дүүргэнэ, бага бичэ салын хүлэ абана.

Барилгашан бүхэнэй ямар нэгэн мэргэжэл хиймэр шудалха хэрэгтэн тэрэнэй туналаа наа, техникс ехэ бүтээсэтэйгээр хэрэглэхэ шададаг, мэргэжэлтэй хүдэлмэришэн болохо хэрэгтэн тэрэнэй туналаа наа, тэрэ хүн өөрингөө хэрэгтэ дуратай болжо, «би барилгашан гэршэл» гэжэ оомтойгоор өлдүхэ байгаа. Теэд манай барилгашан дээр энэ хүдэлмэришэдтэ ханалаа үшөөд багаар табилга байланингийн халагламаар гэсэн. Советск Союз-да хүдэлмэришэдэй үгэ, тингээ абжаа орохо ажалар ямаршы бэрхшээлэй хүдэлмэришэндэ тохолодоггүй. Хүдэлмэришэдые барилга дээрэ холо байлани тула, тэднине хургаха, ямар нэгэн мэргэжэлтэй болоходонь тулалха хэрэгтэй.

Тингээжэ хамта, нүхэдүүд, салын хүлэе гуримшадгада анхаралаа ехээр хандуулха ёготой байлани арсалтагүй. Ведомство бүхэндэ шахуу олон үнэ тарифнаа сетен бич байланингийн зүб гэсэн ш Угэ хэлэнэн хүнүүд энэн тухай зүб хэлээ. Эдэ үнэнин ведомствонуудтэ хүдэлмэришэд барилгашан салын хүлэе гуримшуха тухай дуралдалдые дэмжэмээр байна. Нэгэд городто нэгэн ш мэргэжэлтэй ба шадабаритай барилгашад оидо хоо расценкэтэй ондо ондоо ведомствонуудтэй бастанууд дээрэ хүдэлмэришэд лэ дээрлэхэ оидо ондоо салын хүлэ абана, шэнэ зохицдүй байдалые тэрэ үзэн болоуулаха хэрэгтэй. Энэ үшөө ямар шарх болонго гэхэдэ, ажахын олохон хүтэлбэрлэлгэдэ

тус тус зопонуудай илгааг хараадаа абжаа ажалай түлбэри түлэхэ талаар урда тогтоогдолоно системые, поенной системэ гэдгые барилгалхаа болшоо. Профсоюзуд энэ талаар ёготой эдэхи оролдого гарганагүй гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Ажахын ба профсоюзна организацинууд барилгашанууд дээр ажалай бүтээсын ургалгые урмашуулхын ба хүдэлмэришэн бүхэнэй бүтээсы ехэ болгохын тула тэдэндэ бич байлан материална арга болжонуудые үлэмжэ зүбөөр ашаглаха уялгатай. Энэ хадаа манай барилгын улам бүри ехээр дэбжэхэ, бодото салын хүлэнэй ургаха, барилгашад айжабайдалай хэмжээтэй, тэднэй материална болон культурна ажаа байдалай хэлбэрлэлгүгөөр дээшлэхэ ябадалые хангаха байна.

Дунда ба дээдэ шатын мэргэжэлтэдые бэлэдхэнгүйгөөр барилгашадтэ тогууригтай, мэргэжэлтэ эхэтэй кадрнуудые бич болгохо асуудалые шидэхэжэ болоногүй гэсэн. Мэргэжэлтэдые бэлэдхэхэ талаар биднэр мүнөө үедэ урданайхитай сасуулашагүй хийн услонойт байлабди. Бүхы олонингэ хүдэлмэришэд-барилгашадтэ юрэхы эрдэм шилдэг ехээр дээшлэхэ. Хүдэлмэришэдтэ дундааа гайхамшагта эмхидхэлдэ дэбжэ гаранга, барилгын индустриальна аргануудые шудалан мэргэжэлтэ урган гарана. Түрүү техникээр эбсэглэгдэн олохон барилганууд мэргэжэлтэ-барилгашадые бэлэдхэхэ талаар хийн хургуули болжоло шадаха, болохо ёготойшы байна.

Арбан жэлэй хургуули дүүргэдэ дээдэ хургуулида орохын орондо үйлдэбэрлэдэ ажаллахаа ерэдэ олон залуушуул мүнөө орон доторнай бич. Тингэ баймааршые, тингэ байха эрэгтэйшы гэсэн. Залуушуулай хурха курсануудые эмхидхэхэ, тэднине мэргэжэлтэй болгохо, дунда шатын, минин бодохоод, дээднине шатын мэргэжэлтэ кадрнуудые тэдэн-лэ бэлэдхэхэ хэрэгтэй.

Үйлдэбэрлөө таладуулангүйгөөр мэргэжэлтэй кадрнуудые бэлэдхэхэ хэрэгые найжаруулха ёготойбди. Тусхай дунда, мүн дээдэ, заочно ба үдэшэн хургуулинуудай хүдэлмэрине найжаруулгада ба тэднине үргэлжлэгдэ анхаралаа ехээр хандуулха хэрэгтэй. Энэ бүхы аралай ажахыда ехэ ашатай туһатай байха. Хэрбэ Дээдэ хуралсалтай министрство дээдэ хургуулинуудай нэгдэхэ курсада хэды студентүүд абтанаб, дээдэ хургуулинуудые хэды студентүүд дүүргэнэб гэжэ мүнөө шэнжэлжэ үзөө наа, дээдэ хургуулиа шилдэг олон хүнэй орхинони хараха байгаа. Тэрэнэй галда, дээдэ хургуули дүүргэшэдтэ шилдэг олонингэ өөднүгөө мэргэжэлээр хүдэлмэришэгүй. Зарим дээдэ хургуулинуудай ашата хүдэлмэришин коэффициент, тингэжэ хэлэхэ болохо юм наа, бага байна.

Нүгөө тулаа, томо заводуудтэ дэргэдэ байдаг дээдэ ба дунда хургуулинууд, тэднэй өдөлсөнүүд дээдэ мэргэжэлтэй кадрнуудые бэлэдхэхэ үгэнэ, тингэхэд тэднине үйлдэбэрлөө таладангүйгөөр, өөрингөө предрият дээрэ хүдэлмэришэд байгаад хуралган байна. Жэшээн, Сталинтай нэрэмжэтэ Автотаводто өөрын институт бич. Тэндэ үйлдэбэрлөө таладангүйгөөр олон хүдэлмэришэд хурана. Эндэ хүдэлмэришэдтэй коллективтэй дундааа студентүүдые хайнаар шэлжэ абана. Хүдэлмэришэн хүн заводто ерэдэ, өөрингөө предрияттэ, өөрингөө мэргэжэлдэ дуратай болоно. Тингээд дунда хургуулигтай байгаад, тэрэ хадаа үдэшэн курсада, училищада гү, али үдэшэн институтта хургаха дуратайгаар ороно, тэднине дүүргэнэ, техниктэй гү, али инженертэй нэрээрэ абал, завод дээрэ саашадаашы хүдэлмэришэ. Илгаань юуб гэхэдэ, тэрэ хуралсалта эхилхэдэ жиригэй хүдэлмэришэн гү, али мастер байланина, хуралсалта дүүргэдэ мастер, техник гү, али инженер, заримдаа цехын начальгыные болодог.

Бич байлан дунда ба дээдэ хургуулинуудта мэргэжэлтэдые бэлэдхэхэ хэрэгые найжаруулхатаа хамта, барилганууд дээр хүдэлмэришэд ба инженер-техникческэ хүдэлмэришэгшэдтэ үүргые дүүргэлдэ, участвоуд болон барилгануудые хүтэлбэрлэдэ хүнүүдтэ дундааа мэргэжэлтэдые бэлэдхэхэ хэрэг үргэнөөр эмхидхэхэ хэрэгтэй гэжэ бидэндэ хандана. Энэ категориин хүдэлмэришэгшэдые үйлдэбэрлөө таладуулангүйгөөр мүн таладуулажашы бэлэдхэхэ хэрэгтэй. Мэргэжэлтэдые үйлдэбэрлөө таладуулангүйгөөр бэлэдхэхэдэ улаан сар хэрэгтэй болохо байна, зүгөөр энэ зам мүн хийн таллануудтай гэсэн, яахдааб гэхэдэ үйлдэбэрлөө таладангүйгөөр дээдэ хургуули дүүргэнэ хэрэг ажалла гүнзгэргөөр мэдэлдэг, ехэ практическа дүй дүршэлтэй байдаг. Олон инженерүүд нарын ба үйлдэбэрлэнин эрдэмые шудалаад, баян дүршэлтэй болоод байхадаа һүүлшнэгэ шалгалта барилгашангаа һүүдээр предрияттэ зорингойгоор хүтэлбэрлэхэ шадаха байна. (Альга ташалга). Стационари дээдэ хургуулинуудые дүүргэшэд юрикхылоо хийн эрдэмтэй байдаг, зүгөөр үйлдэбэрлэнин шудалхын, шухала практическа дүй дүршэлтэй болохын тула тэдэндэ шилдэг сар хэрэгтэй байдаг.

Орон дотороо барилгын хэрэгые саашадан найжаруулха, барилгын индустриализацила зорилготой хадаа барилгашадтэ кадрнуудтэ дунда ажуулагдаа бүхы хүдэлмэрине үндэбэрлөн найжаруулха эрилтэ партийна, ажахын, профсоюзна болон комсомоньско организацинуудай урда табика байна. Барилгашад орондо тон иххала удхананартай, ехэ хэрэг бүтээжэ байна. Тэдэндэ ханалаа табика; анхаралаа хандуулха гэсэн манай ариун уялга мүн. Энэ юун гэсэн удхатайб гэхэдэ, барилгашадтэ улам ургажа байгаа эрилтэнуудые гүнзэгтгөөр шэнжэлэхэ ба хүсэл дүүргэнэр хангаха, тэднэй ажайуудалай болон гэр байрын услоvincуудые найжаруулха, нинтэ-политическэ, культурно-хүмүүжүүлгын хүдэлмэрине хийнаар эмхидхэхэ, түсбүүдые дүүргэхын ба үлүүдэн дүүргэхын түлөө, ажалай бүтээсы дээшлүүлхын түлөө барилгашадтэ дунда социалистическэ мурьсөө үргэнөөр дэлгэрүүлэхэ гэнэн удхатай.

Харгын ба хүдөөгэй барилга тухай хэдэн ажаглалта

Нүхэдүүд! Харгын ба хүдөөгэй барилга тухай хэ ажаглалта хэмын зүбшөөгтэй. Угаа ехэ газар ашатай манай орондо хийн харгынүүдтэй хэды шэнэ хэрэгтэй байлан тухайн хэлэбэрлэлтэ хэрэгтэй. Цементно-бетоннэ харгинуудые барилга хүжөөжэ хэрэгтэй болонобди. Энэ хадаа эгээн эрхим харгын гэршэлэ. (Альга ташалга). Асфальтова харгы—10 мэдэ байха, цементно-бетонно харгы—зуун жэлдэ аша харгы мүн. Биднэр харгинуудые бетоноор

барихын тула цементын промышленностин хүжөөжлэдэ анхаралаа хандуулха ёготойбди. Химда сэнгтэйгээр барихын тула тингэ баян шынбди гэнэн үгэ байдаг юм. Унэтэйгөөр, тайлбарлан хэлэхэдэ, хийнаар, каптамынаар барихадаа,—хэзээ барилгана мартахтай (Альга ташалга).

Колхозуудта, совхозуудта, машинно-тракторна станцинуудта үйлдэбэрлэнин байршуулха ба гэрлүүдые бариха талаар, мүн орохо хадаага газарнууды

дые бариха талаар ехэ хүдэлмэри хэхэ шухала. Тингэ биднэр хабсаргагдан түмэрбетонине, шадаа наа блоготой барилгын үргэнөөр хэрэглэхэ замаар ябах болонобди. Жэшээлхэдэ, МТС-үүдтэ блоготой, мүн каркасна барилга хэхэ болохо байна. Тингэхэдэ шотагай барилгын материалнуудые үргэнөөр хэрэглэхэ хэрэгтэ блогуудые ракушечник, извёсток, хирлисе, саман гэхэ мэтын зүйлүүдээр хэхэдэ болохо. Шотагай бүхы хэрэгсэлүүд ба материалнуудые барилгада ашаглаха хэрэгтэй.

Шотагай барилгын материалнуудые ашаглаха үүсхэл үшөөд багаар гаргагдажа байланингийн халагламаар. Хүдөөгэй барилгада хэрэгтэй шухала материалнуудай нэгэнини ооржон болоно. Украинны ба бусад республикануудай хэдэн олон районуудта эртэ урда сагнаа эхилдэг ооржонор гэр байра баридаг юм. Энэ хадаа топ хийн материал гэсэн: үмхиржэ муудалаггүй, дулаанине хийнаар бариха шадаха байна. Гэбшье, энэ материал үшөөд муугаар хэрэглэгдэнэ. Каркасна барилгын ханануудта, таалгануудта, хаалтануудта хэрэгтэй «стромит» түхэлэй плитануудые молонтой зомгоооор, соломоор, ооржонор хэхэ хэрэгтэй. Ооржон, соломоо бэлэдхэхэ болоно.

Энэ жэлэй хабар партини Асраханска обкомой секретарь хүхэр Ганенко тус областдоо барилгын модо үгэлгые ехэхдэхэ гэсэн гүйлтатайгаар намда хандаган байгаа. Тэндэ модонтой үгы байланингийн мэдээжэ. Мүн тэндэ модо шилдэг шухала барилгашануудта хэрэгтэй болононшын тэршэлжэ мэдээжэ.

Тингэхэд хүхэр Ганенкодо нингэжэ хэлэб: — Танай областто гайхамшагта ооржон ургана! Тэрэ барилгын материал бэшэ, харин алтан гэшэл!

— Тингэ даа, манайда ооржон бич юм. — Ядахын сагта хоиндой хөрөө ооржонор бариха болохогүй гэсэн гү? Энэ хэрэгтэ ооржонгоо хийн материал олодохогүй ха юм.

Нүхэр Ганенко зинэнине зүбшөөгөө. Энэ хөөрөлдөөнэй һүүлээр удаан сар үнгэрбшье, энэ хэрэг байрлана ургааша ехээр ябаагүй.

Казахстанда тон ехэ ооржон — орон доторхи ооржонхой бүхы ургамалуудай 70 процентин бич байна. Казахстанда шэнэ газарнуудые элдүүлгын районуудаар ябахдаа биднэр ооржон хэрэглэхэ тухай асуудалые тус республикын хүтэлбэрлэлгшэдтэй зүбшэн хэлэлхэн байгаабди. Нүхэд Пономаренко, Брежнев, Тайбеков ба Казахстантай бусад хүтэлбэрлэлгшэд ооржон плитануудые үйлдэбэрлэхэ шадааг мэргэжэлтэдые олохон ба ооржон хэрэглэн хууль ажахын барилга бүтэлгэдэ оронон байна.

Узбекистанда, Туркменида, Украинада — дисертация плавнида, Бугада, Дунайда ехэ ооржон бич юм. Ооржонор хууль ажахын элдэб янзын байрнуудые ба гэрнүүдыные бариха, гайхамшагта гоё зүйлүүдые бэлэдхэхэ болохо. Гэбшье, мүнөө хүртэтэ тэрэнине ёготойгоор хэрэглэнгүй. Энэндэ анхаралаа хандуулха шухала!

Хүдөөгэй барилгада шотагай элдэб олон янзын барилгын материалнуудые үргэнөөр хэрэглэхэ хэрэгтэй. Гэрнүүдтэй каркасна барилга хэхэдэ, шотагай элдэб материалнуудые бүтэлгэдэ болгон хэрэглэхэ болохо байна. Соломоор ба зомгоофор доска бэлэдхэдэг орб бэшэ түхэрэлгэ Москвада Хохловско модо болбосоруулгын заводто бич юм. Эдэ доскануудаар хэгдэнэн хоёр дахар хананууд хүйтэ табисагүй гэжэ дүй дүршэл харуулаа. Тингэ түхэрэлгэ үйлдэбэрлэлгэд болохо, хүдөөгэй барилгада соломоор ба зомгоофор доскануудые бүтээгэн гаргалта эмхидхэхэ хэрэгтэй.

Колхозно гэрнүүдые барилгада, тосконуудые, дөрвинүүдые, кишлагуудые, аулинуудые барилгада анхаралаа ехээр хандуулха хэрэгтэй. Хэрбэ хүнүүд үгэнэй ядуу байгаа наа, тэднэр хийн гэр байрнуудые бариха, ажабайдалаа гоёхоо аргагүй байгаа. Мүнөө ондоо байдалтай болоо. Хүдөө ажахын хүжжэлэй ашаар, түрүү колхозууд ехэ олоо доходотой байна, колхозингой ажалта үдэрше ехээр түлэнэ. Гэхэ зуура, олохон колхозинуудай гэрнүүд түхэл муугтай байна.

Колхозинуудай ургажа байгаа культурна эрилтэнуудтэ харюусахаар гэр байрнуудые бариха хэрэгтэй. Мүнөө шэнэ гэрнүүдые бариха мүнгэн зөөри олохон колхозуудта ба колхозникуудта бич болобшье, тэднэр барилгын шухала материалнуудые худалдан абжаа шадахагүй, ушарын тэдэ материалнууд хангалтагүйгөөр үйлдэбэрлэгдэнэ. Нүхэдүүд, нимэ байдалые хубилгаха тухай бодоод үзэе. Арга боломжотой колхозууд ба колхозникууд шадаалнаа олон үйлдэбэрлэнин байрнуудые, культурно-ажайуудалай байшануудые, байрын гэрнүүдые бариг лэ, тэднине шадаалнаа хийнаар бариг лэ. Барилга хэхэны хүнүүдтэ хандуулха, тэдэндэ энэ хэрэгтэн тулалха хэрэгтэй. (Альга ташалга). Хүдөөдэ барилгын амжалтатайгаар урагшаа ябуулагдахын тула хүдөөгэй барилгада зориулагданан барилгын материалнуудые үйлдэбэрлэхэ эмхидхэхэ хэрэгтэй.

Энэ зорилгоор республиканска болон областной органоудай барилгын материалнуудай промышленности өһөдгынөөр шотагуудта хүжжөөжэ шухала болоно. Шотагай энэ промышленностие хирлисе үйлдэбэрлэгэ дээрэ, мүн гол түлэб цемент үйлдэбэрлэгэ союзна болон республиканска организацинуудай барихан шухала. Тингэ наа, оромнай улам ехэ цементтэй болохо, тэрэнине хүдөөгэй барилгын хэрэглэмжэлдэ гаргалжаа болохо юм.

Арадай хэрэглэлэй зүйлүүдые үйлдэбэрлэхэ үргэдхэхэ талаар ехэ хүдэлмэри манай орон дотор ябуулагдана. Олохон хүнүүд сабхи, костюм, дэглэ ба гэр байрада хэрэглэгдэхэ бусад олон зүйлүүдые лэ арадай хэрэглэлэй товариудта хамадуулаа. Теэд байрын гэрнүүдые барилгада хэрэгтэй материалнууд хадаа арадай хэрэглэлэй зүйлүүд бэшэ аал? Байрын гэрнүүдые бариха материалнууд тэршэлэн арадай хэрэглэлэй гэсэн шухала зүйлүүдын болоно.

Хүдөөгэй районуудта худалдахын тула цемент, шифер, черепица ба барилгын бусад материалнуудые үйлдэбэрлэхэ бүхы хэмжээгээр хүжжөөжэ хэрэгтэй. Хүдөө ажахыда зориулагдан элдэб янзын барилгануудай, мүн ажалатай худалдахын тула колхозуудта, тосконуудта болон город шадарай зононуудта барихын тула үсөөн дахар гэрнүүдтэ хабсаргагданан деталнуудые ба конструкцинуудые бэлэдхэхэ үргэнөөр эмхидхэхэ хэрэгтэй. Энэн гүрэн-

дэшые, хүн зондошые ашагтай юм.

Барилгын материалнуудай үйлдэбэрлэлгы ехэ болгожо, тэднине хүдөө тээшэ абашалд, биднэр манай дөрвинүүд ба тосконуудай шэнэхдэн хубилалтые ехээр түргэдхэхэ, тэднине хүнэй ажабайдал гоёолог, нолэ баясуудад, гоё хийнэн болгохобди. (Альга ташалга).

Эсэтээр, кинотеатруудай барилга тухай хэлэхэ хэрэгтэй. Городуудта, илангаяа хүдөө шотагуудта кинотеатрууд манайда үшөөд хангалтагүй байна. Кинотеатруудые улам олоор бариха, кинокартинануудые улам олоор, тингэхэд хийн шанартайгаар гаргаха хэрэгтэй. Энэ хадаа арадай культурын саананх дэбжэлтэдэ, советскэ хүнүүдтэй сэдхэл бололой ургалтада ехэ хэрэгтэй юмэн гэсэнэ.

Нүхэдүүд! Советскэ гүрэнэй хүдөө шадалын жэллэ жэлдэ ургана. Манай оронтой арадай ажахы түргэнөөр хүжжэжэ байна, арадай ажаа байдал ба культура хэлбэрлэлгүгөөр дээшлэнэ. Энэ хадаа Коммунистическэ партини зүб, ленинскэ политикан аша үрэ мүн. Манай бүхы амжалтанууд болбол советскэ арадай эрид бата нягтаар жагсалтын, коммунистичий агуухэ хэрэгтэ тэрэнэй үнэн ехэ байдалтай тордохой гэршэ мүн.

Хаанта засагай үдэ гэгдэнгүй байлан манай орон Агуухэ Октябрска социалистическэ революцини планаиды һүүлээр үнгэрлэн 37 жэлэй турнида, хүсэн түгэлдэр түрүү социалистическэ гүрэн болоо. Манай арадай түүхэтэ планданууд дээхэйе сохом дөрбүүбаа. Энэ хадаа советскэ байгуулалтын асарин ехэ үлүү хийн байлани аша үрэ мүн.

Агуухэ Ленин манай Коммунистическэ партине байгуулаа, тэрэнине революциноид байдаланууд соо хатуужуулаа, коммунистическэ байгуулалтын агуухэ ехэ хэрэгтэ хүтэлэн ябаа. Тингэ партини хойнохо бүхы арад дахажа ябаа. Дэлхэйн агуухэ гүрэн болохон Советскэ Союзтай хүсэ шадалы мүнөө бүхы дэлхэй мэдэрлэг болоо, империалистичүүд эвэнине тоодо абаха баатай болобо. Советскэ арад Коммунистическэ партини шалгаран хүтэлбэрн дотор ажаа, энэнине туйлаба. Энэ хадаа Маркс—Энгельс—Ленин—Сталинтай үдсийнүдтэ бэсүүдэгдэлэнэй аша үрэ гэсэн. (Нэрмэе, үнн удаан альга ташалга).

Манай туйлалануудта түшгэлэн, хүндэ индустрине саянадаашы бүхы хэмжээгээр хүжжөөжэ, биднэр Эхэ оройонгоо хүсэ шадалы эсшэ сусашагүйгөөр бэхжүүлэхэбди, арадай ажахын шэнэ дэбжэлтын түлөө, арадай ажабайдалы дээшлүүлхын түлөө тэмсэхэбди. Коммунистическэ байгуулалтын талаар энэ агуухэ зохион байгуулахы хүдэлмэридэ олон тоото барилгашад угаа ехэ үүрэг түргэгэ байна.

Нүхэдүүд! Амжалтатайгаар үнгэрлэн манай зүблөөн дээрэ олон зүб дуралханууд оруулагдана. Тэднэр бүтэдөөр энэ хонорхолтой ба ехэ үнэтэй байна. Советскэ Союзтай бүхы областинуудтай олон хийнаар барилгашад эдэ дуралхануудтай, мүн бич байлан хийн дүй дүршэлтэй танисана. Манай барилгашад урдаа байлан зорилгонуудые хийнаар ойлгоно, тэднэр Советскэ гүрэнэй индустриальна хүсэ шадалы эсшэ сусашагүйгөөр бэхжүүлхын тула промышленна предриятинуудые бариха хүдэлмэри найжаруулха, орондоо улам олон гэрнүүд болон эрчим шаартай бусад барилгануудые үгэхэ гэнэн халуун дура хүсэлтэй юм гэжэ зүблөөн харуулаа.

Зүблөөн дээрэ хэлэгдэн хийн бүхы дүй дүршэлые согсолго, оруулагданан дуралхануудые бэсүүлхын, түрүү арга методуудые нэгтгүүлхын түлөө ёготой хийнаар оролсоо наа, дутагдалнуудые зайсуулхын түлөө тэмсээн байгаа наа, биднэр зөөри ба материалнуудые туйлай ехээр аймаха, мүнэн зөөрин ехэ эресе туйлаха, барилгын темп түргэдхэхэ, шанарые найжаруулха байланибди.

Зүблөөнэй материалнуудые ба хэлэгдэнэн бүхы үгэнүүдые шудалха гэжэ барилгын хэрэгүүдые эрхилэн Гүрэнэй комитеттэ түрүүлэгшэ хүхэр Соколов, бүхы министрствонуудтэ, илангаяа барилгын министрствонуудтэ министрүүдтэ даалгаха шухала байна. Угэ хэлэжэ шадаагүй нүхэдэ өөрингөө үгэн тэмсүүдые үгэхын тэрэнэй гуйха хэрэгтэй, тэднине хараада абалсаа болоно. Зүблөөнэй бүхы материалнуудые согсолго үзөөд, тордохой дуралхануудые зохиоо хэрэгтэй болоно. Эдэ дуралхануудые магадгүй гурбан бүлэг болжожо хураалха хэрэгтэй болоно: нэгэдэхэ бүлэг — бүхы дээрэн орон дотороо бэсүүлэхэ шухала дуралханууд, хоёрдох бүлэг — союзна министрствонуудтэй бэсүүлэхэ шадаха ба бэсүүлэхэ ёготой дуралханууд, гурбадах бүлэг—союзна республикануудта ба областинуудта хамаатай дуралханууд болоно. Эдэ дуралхануудые бэсүүлэгдэ шухала хийналта тогтохо хэрэгтэй.

Барилгын түрүү арга методуудые согсолон дэлгэрүүлгэдэ онсо анхаралаа хандуулха шухала. (Альга ташалга болобо).

Барилгашадтэ нимэ зүблөөнүүдые шотагуудта ба тус тустань министрствонуудтэ үнгэрэгдэл хийн байха нэн. Тэдэ зүблөөнүүд дээр илангаяа индустриальна методуудые нэгтгүүлэхэ талаар түрүү дүй дүршэлые согсолго, мүн өөрингөө нүхэрэй хүндүүлхэй газартайн хүрэхэе айгүйгөөр, манай бүхы дутагдалнуудые нүүмжэлэхэ, «наждагаар сээрлэхэ» хэрэгтэй. Энэ хадаа угаа ехэ шэнэ резервүүд ба арга боломжонуудые тодорюулха, манай шинтэ хэрэгтэ алба хэхээр тэднине зориолан табиха ябадалта тулалха юм.

Газар дэлхийн ба одо мүншэдэй аймагай анхан бии бололго тухай

Научна тэмдэг хөөрөлдөөн

Проф. В. ШАРОНОВ, физико-математическа наукануудай доктор

Газар дэлхий хаанаа бии болоо, унан далайнууд, орьёа хада-нууд гол горьхонууд ба гүбн тала-нууд тэрэн дээр хайшан гээд бүр-илдөө, огторгой ба одо мүншэдэй аймаг хайшан гээд бии болоо гэ-хэн асуудал эртэн эртэ сагнаа хой-шо хүнүүдыс хойрхуудад байба. Тингэбшье эртэ балар сагай хүнүүд оршон тойрхиин байгалиин үзэг-дэлүүдыс ойгодоггүй, ойлогоо шадхашыггүй байшоо. Тинмэл ушарнаа, эртэ балар сагай об-ществен хүнүүд эрдэм ухаас — нүгээ бэшэрэлээр, үгээ бод-одо юумсыс—хоонон бодооос, хуб-цай ханаагаар холидог байсан юм. Юрэ бусын юумэнууд—нүгээ хүд-дэнүүд, альбан сабдагууд ба бурхан тэнгэрнээр хаа хаанагүй бии байжа хамагас зонхилдог шингээр тэрэ үг сагай хүнүүд ойгодог бэлэй. Газар дэлхийн ба одо мүншэдэй аймагай бии бололго «бүтээмэл зүйл» гэж, ондоогоор хэлбэл—бурхад, нү-нээ хүлдэнүүд, үхэдэл шүдхэрүүд ямар нэгэ юрэ бусын юумэнүүдэй хүсэлээр бүтэн зүйлүүд шингээр эртэ урдын үгээр домогууд соо мүн лэ харуулагдаг.

Шажанууд (тусхайлан хэлбэл Христосой шажан) хожомног бии болоод, дэлхийн бүридүүдэлдэн тухай эртэ урдын хии хоонон домо-гуудыс номнонууд дотороо оруу-лан байгаа. Тинмэ хии хоонон домо-гууд шажангай хубхай номнон бол-годоод, мүлжэлгээтэй байгуулаатыс дэмжэхын тулада, үргэн олон ажла-шдыс мунхаруулын тулада хэрэг-лэгдэлгэ байба.

Огторгой одо мүншэдэй аймагай бүридүүд ба хүгжэлгэ тухай бол-одо наука — космогоний гэж XVII зуун жэлэй үедэ, байгалин шинж-лэлтэ ухаанай нинтэ дэбжэлтын туйлагдаад, шухала энэ хүгжэлтэй хангагдаад байхада, анхан бии боло-лон юм. Оролой агусуе эрдэмтэ М. В. Ломоносовой «Газарай үс-нүүд тухай» гэжэн гаршатай ном 1763 ондо хөблөгдэн гаража, угаа шухала удханаартай событ бол-одо хэн. Газар дэлхийн байгалин хуули ёһонуудай үндэһөөр нинэ боложо бүридүүд, бусад одо мүншэдэй аймагтай нэгэн доро хүг-жөө гэжэн бодол тэрэ зохбол соонь баримталагдаһан ба научна ёһоор тодорүүлэн тайлбарилгалаһан бай-даг.

Тэд хэдэн миллард жэлэй саа-на, хүнүүдэй бии болохоһоо холо урид, юунэй болоһые эрдэмтэд хай-шан гээд мэдээб? Нэгээр—ямар оршон байдалда бодосой хайшаа байлагыс ба хубилдагыс тон зүбөөр тодорхойлодог физикын болон меха-никын хуули ёһонуудай үндэһөөр; хоёроор—газар дэлхийн ба бүхы одо мүншэдэй аймагай мүнөөнэй бай-далыс шинжэлэлтэй үндэһөөр тодор-хойлодог юм.

Газар дэлхий гансааран бэш, хар-нин паранай системэ гэжэ нэрлэгдэ-дэг огторгойн олон тоодо одо мүнш-эдэй тооло орно. Түрибэлгүйгээ хэмжээтэй ба хайлаамал бэс бодос—манай Наран тэрэ одо мүншэдэй ай-магай түб дундань байдаг. Нарые тойроод баташаг хэмжээтэй бэс бо-досууд—планетанүүд, тэрэ тоодо манай эмбуулын дэлхий оршолог. Планетанүүдэй даждаг замудын нэгэ шүглэлтэйгээ хүрээ бо-лодо. Бүхы планетанүүд нэгэл зүг бараад, өөһдөнөөс замудаар (зар-ниманшын түргэнөөр, зарниманшын удааншагаар) даждаг, тэдэнэй хани бологшодын тэрэ зүг худал даждаг, мүн планетанүүд өөһдөө тинмэл шүглэлтэйгээр эрьсдэлдэг байха юм.

Планетанүүдэй мүнөөнэй байдал-тай өдэ бүхы өрсө ушарнууд тэдэнэй (тэрэ тоодо Газар дэлхийн) анхан хайшан гэжэ бүридэн бии болоһые тодорхойлон мэдэхэ хабагша олгоно. Нэрээшье, бүхы планетанүүдэй нэгэл зүг бариха, нэгэл шүглэлтэйгээр тойрон даждаг хуули ёһонийн тэдэнэй бүридлэхэ ябадалда хүргэһэн уг шалтаган болохо ёһотой. Зорил-го юуб гэхэд, математика, механи-ка болон физикэс хэрэгтэн, тэрэ бүр-илдэһые элэрхэйлэн тодорүүлха ба найруулахан теори зохбохо шухала.

Тинмэ теориюудыс бүри XVIII зуун жэлэй үсэр тодорхойлон зохбо-жо эхилһэн юм. Тусхайлан хэлбэл, —материин эртэ урдын формын мананшаа унгитай, тэрэнэй үндэһөөр байгалин бүридлөө гэжэн боломжо хэрэг дэлгэрһэн байба.

XIX зуун жэлэй космогоникэс багсаамжанууд огторгойн одо мүнш-эдэй хубилан хүгжэлгыс тодорхойло-дог арга олгоо. Гэбшье, паранай сис-темын бүридлэгэ тухай түгэс теори үгжэ шалаагүй.

Мүнөө Советскэ Союзнай огтор-гойн одо мүншэдыс шинжэлтын центр болохой.

Паранай системн анха хайшан гэжэ бүридлэн тушаа академик О. Ю. Шмидтын тодорхойлон зо-хбон теори — юртэмсын хүгжэл-тэ тухай наукин тайхамнаг туй-

лалта мүн болоно. Тус теорини ёһоор, Паран хадаа юртэмсын за-хагүй зай соогуур дабахаша замда маналин зүйл гэдэгтэй ушараад, тэрэннь сүмэ сохило гаралан байха юм. Маналин зүйл байһан бо-досой зарим хубинь паранай хүс-эдэ татагдан «эзэлгэдлэн» бо-лолтой.

Нягта тоонһоо ба элһэнлээ, тэр-нэзлэн хүршэһэн агаарһаа бүри-длэн тинмэ бодосууд Нарые той-руулжа үлэн мэтэ зузаан юумэ су-ларуулаад, тэрэн саашадаа нягта ба жэгдэ мангтай болоһон байгаа. Үүлэн мэтэ бодосой бүри хэрэг няг-тархада, тэрэнэй жэжэ хубинуудын шинлэжэ, бүри томо бүлэгүүд бии болоһоор, эсэсэй эсэстэ планетанүүд бүридлөө гэжэ багсааглана.

Манай дэлхийн бүмбэрсэг мүн лэ тоо томшогүй олон аад, хүршэһэн зүйлүүдэй бүридлэнхэй, тинмээ тэрүүшээр хүйтэн материинэ эмхи-длэн байна. Газарай гүн дунда тү-рибэлгүй халуун байдаг (эзэннигс вулкануудай дэлбэрэлтэ гэршэлэн харуулдаг) ушарнаань, гранит, ба-залтэ, диабазэ гэхэ мэтын аймабар зузаан үг бии болохой. Радиоак-тивна бодосуудай атомуудай за-дарианшаа шалтагаалан хожомног тинмэ халуун болоһонинь лабай. Томо бодосууд боложо ашлэхэ үсдөө туйлай олон жэжэ зүйлүүд нэгэл гол бариха дабахаша сисо ша-нар олон байгаа гээд, паранай системн бүридлэлтэй гол шинж-нүүдыс О. Ю. Шмидтын теори тайл-барилна. Тинмэ шанар олоһоной үндэһөөр планетанүүдэй түхэрээлэн ябадаг замуд (орбитанууд) бии бо-лодо, нэгэл шахуу шүглэлтэйгээр дайнадаг байна.

О. Ю. Шмидтын теоринь паранай системн бүридлэлгыс түгэс, дүүр-нээр тодорхойлон харуула, энэ-нэй урта тэдэ байһан космогониче-ска нэршэе теори нинээр тайлба-рилжа шадаагүй юм.

Паранай өөрнш, мүн бусад одо мүншэдэй хайшан гээд бии болоһон тухай тон бэрхэ асуудал эндэ хара-жа үзэхээс байнаби. Одо мүншэд бүлэг бүлэгөөрөө гү, али бэс бэс-тэйгээ зэргэлэн жэргэлдэ маналин зүйлүүд дотор лэ бии болодог гэжэ тэдэ маналин зүйлүүдыс Алма-Атын дэргэдхи (Казакстандахи) шэнэ обсерваториоо академик Фе-сенковой хэлһэн тон шэнэ шинжэл-гүүд харуула.

Юртэмсын бии бололго тухай асуудалаар эрдэм ухаан ба хүсэл найдабарини, үнэн бодото ушар ба тээлмэрдэлтын хоорондо тэмсэл бо-лохо бөлөө гэжэ паранай сис-темыс шинжэлдэг мүнөө сагай нау-кин туйлалтанууд харуулаа гү? Үгтэ, тингээгүй! Хэнийшье мэдһээр, шажанай-идеалистичеке номнол ба материалистичеке наука хоёр хоор-ондоо эбсэшгүйгээ эхэ зүршэлдөө-тэй байдаг. Наукин шинжэлэн оло-һон, мүнөө дээрэ үшөө хүсэл тайл-барилгаагүй байһан байгалиин бүр-дэлүүдыс юрэ бусын гү, али бурханай үршөөлөөр болоһон зүйл-нүүд хэбэртэйгээр харуулаа гэжэ идеалистичеке талын түдөөлөгшөд нэлэдэг.

Жэшээ абажа харуулабди. На-ран ба одо мүншэд гэрэлтэдэг. Энэнь ямар удхатайб гэхэд, Наранай ба одо мүншэдэй доторһоо энерги га-лаашаа гаража, гэрэл туяа сасана. Тинмэ гэрэл туяа улам холдуур са-саржа, саашаа болохо тумаша элек-тромагнитна долгиунуудын улам ба-га болодог. Электромагнитна дол-гиунуудай тэрэ энергинь саашадаа хайшан гэдэг бэ? Билдлээ туяа шингээр харагдадаг, олонууд соһоо гэрэлтэн гарадаг энерги тэндэ хай-шан гэжэ сугларан бүридлэдэг бэ? Энэнь үшөөл мэдлэгтэйгүй. Мэдлэг-дэггүй болоһон хойнош энэ асуудал-дыс идеалистичеке ёһоор тайлба-рилха гэжэ нэлэдэг байна. «Бурхан-да», «юрэ бусын юумэнүүдтэ» шү-тэдэг хүнүүд Юртэмсын «дулаагаа гэжэ хосорхо» тухай эрдэм наукада харша теори зохбохо гэжэ нэлэнэ. Электромагнитна долгиунууд зүг бүхэн тээшэ сасаран, дулаа үг-жээс болдог, отго үгы бологүйшье наа, мэдэрдэхэс болдог, тингээд саашадаа дэлхийн бүхы энерги «дуулаха», юртэмсэ «дулаагаа гэжэ хосорхо юм» гэжэ тинмэ хүнүүд ямаршье үндэһэ баримтагүйгээр баталдаг. Зүгөөр али бүхы юумэний хосорходо, шэнэ юумэн бии боложо гарадаг бишуу. Тинмээ, дэлхийэ хэнийшэб хэзээ нэгтэ бии болгоо, энэнь хосорһон хойноо дахин амид-дырхын тула юрэ бусын хүсэнуүд-дэй туйлалха хэрэг гараха гэжэ тин-мэ үзэл бодол баримталагшад хэл-дэг байха юм.

Тинмэ тобилолонуудай тон үн-длээ баримтагүйе, үшөө Энгельсэ то-дорүүлэн харуулаа хэн. Эшерини үгы болодоггүйе тоогой талаһан

гадна, мүн шаһарай талаарныше ойлого хэрэгтэй. Энерги ямаршье ушарта өөртөө хабаатай элдэб фор-мотой болон хүгжээг шадхаа ёһо-той гэжэ Ф. Энгельс баталдаг хэн. Дулаанай элһын шинжэ шаһар тухай М. В. Ломоносовой гайхамшаг идэйлүүдхэ эшэ үндэһэтэй статисти-стичеке физикын саашанхи хүгжэл-тэнэ Юртэмсын «дулаагаа гэжэ хо-сорхо» тухай идеалистичеке тоби-лолонуудай үндэһэ баримтагүй бо-досой бүри тодорхойгоор элрүүд-хэ арга манай эрдэмтэдтэ олгоо.

Ондоо жэнээ абаад үзэбди. Хэ-рэншье мэдһээр, манай Наран Га-лактика гэдэг тон олон бүлэг одо мүншэдэй тооло оролдодог. Энэ Га-лактикын тойроод манайхнда ад-лирхуу ондо одо мүншэдэй аймаг, ондоо галактиканууд байдаг. Тэдэ-нин томо дурамбайгаар харахада, газаа тээшэ манан шэнгээр, тус-гаар бүлэг одо мүншэдэй түхэлтэй-гөөр харагдадаг. Аяар холын элэ маналин зүйлүүдэй — галактика-нуудай туяас шинжэлэн үзэхэд, тинмэ галактиканууд огторгойн захайгүй зай соо түргэнөөр дабан, билдлээ бүри холо болодог. Га-лактика билдлээ холо байха тумаша, бүри түргэнөөр ябадаг болоно.

Хилын саанахи зарим эрдэмтэд-идеалистууд энэнигс урдаа ба-рижа, кулам үргэлдэжэ байгаа Юр-тэмсын теори гэдэг нэрэгтэй тоби-лол хэнэ. Энэ «теорини» үндэһэнниш юу болоноб гэхэд, бүхы галакти-канууд, дэлхийн хамаг бодосууд нэгэн доро бии болгодохо, хии хо-он юумэнлээ гэнтэ — бии болгодоо гэжэн багсаагжа болоно. Иймэ үзэл бодол баримталагшадтай баталда-гай ёһоор, юртэмсын бии болгодо-ло үсдэ «бурхан» нэгэ тээшэ дэл-хийн бүхы бодосуудаар буудажар-хэ, тинхэдэн одо мүншэдэй ба га-лактикануудай түхэлтэйгөөр билд-нэй мүнөө ажаглан харадаг бүхы бодосууд бии болодо, зүг зүбхис бү-жэл тээшэ сасаржа үргэлжлөөр байдаг хэбэртэй юм.

«Улам үргэлдэжэ» байгаа Юртэм-сын теорини ондоо нэгэ баталам-жин ёһоор, огторгойн захайгүй зай соо манан шинг зүйлүүд ябадаг-гүй, харин тэрэ зайн өөрөө үлэһэн рэзэнэ шингээр буужа, түргэнөөр үргэн эхэ боложо байдаг. Энэнь шэнэ шалтагаалан, маналин бүхы зүйл-нүүдэй хоорондох зайн эхэ боло-дог, энэнтэй зохиолдон маналин зүйлүүд өөһдөөшье эхэ боло-дог гэжэ. Энэ ушарта «бии болго-доно» юумэнэй хэн зүйлшье түр-үүдээ захайгүй зайн ба тэрэн соо-хи материин бүридлэнэн эхин бо-лоно.

«Улам үргэлдэжэ» байгаа Юртэм-сын теори» юундэ дэбжүүлгэдэнб гэхэд, галактикануудай дабахаша тухай асуудалыс наукин үшөө хүс-эдэ шинжэлэгүүд дээрһээс болно. Гэбшье, манай эрдэмтэд энэ асуу-далыс шинжэлжэ үргэлжлөөр. Энэ асуудалыс шиндэхэ арга олдожо байхтай.

Галактикын бүхы одо мүншэд нэг-нэн доро бии болгодогдог гэжэн на-манжые академик В. А. Амбарцум-яннай шэнэ шинжэлэлтэнүүд сүм буруу хүргөө. Амбарцумян манай Галактикын олон тоодо одо мүнш-эдэй дунда шөнэ түхэлтэй бүлэг мүн-шэдыс шинжэлэн олоо. Тэдэнигс «одо мүншэдэй үлхөө» гэжэ Амбар-цумян нэрлэнэ. Энэнь олон мил-лард жэлээ оршожо байгаа одо мүншэдтэ орходоо наһаш бии бо-лоһон залуу одо мүншэд юм. Мүнөө харагдадаг элэ бүлэг одо мүншэд бии болоһоор хэлэн арбаад миллион жэлһээ үлүү болоогүй байха юм. Тинмээ Галактикада мүнөөшье шэнэ шөнэ одо мүншэд бии боложо үргэлжлөөр. Нэгэн доро «бии бол-годоно» тухай баталамжанууд теоретичекеэрныс, мүн тон шэнэ ба-римтануудай үндэһөөрныс буруу-шаагдана.

Наукада харша хилын саанахи эр-дэмтэд-идеалистуудай теорини буруу имагта зүб идеологид — марксизм-ленинизмдэ түшгэлдэг советскэ наукин туйлалтанууд то-дорүүлна гэжэ дээрэ дурсагдаһан жэншэнүүд эли тодоор харуула.

Одо мүншэдэй аймагай хүгжэлгыс шинжэлдэг советскэ наука эршэм-тэйгээр урагшаа дабиана. Советскэ наукин тодорхойлон олоһон юумэ бүхэннишье шинжэлдэн, мэдэжэ юумэнүүдыс бүри эли тодо болго-но. Тини хэтэ мүнхэдөөр оршон бай-даг, тоо томшогүй олон бодосууд-тай угаа эхэ Юртэмсэ билдлээ бу-ри эли болон тодорюулагдажа бай-на. Энэ Юртэмсэ дотор матери ба энерги тоо томшогүйгөөр, элдэб ян-заар хубилдаг, зарим одо мүншэд сэг үргэлжэ бии боложо, нүгөөдү-лэнь үгы боложо байдаг, бүхы юумэн хүдэлжэ, хубилжа байдаг. Тэдэ, элэ бүхы хубилтанууд холо-до байгалиин бодото, объективнэ хуули ёһонуудһаа үндэһэтэй юм. Эли шэдэр бүтээгдэн, юрэ бу-сы юумэ гэжэ дэлхий дээрэ бай-даггүй.

Германиин Коммунистичеке партиин съезд дээрэ

БЕРЛИН, декабрин 29. (ТАСС). Вилли Моной тоосоото элдхэл тушаа үгэ хэлэлтэн эхилхын урта тээ КПГ-эй съездын үсгэлдэрэй засе-дани дээрэ хиналтын ба шалгалтын комиссинуудай тоосоонууд шалга-даад, баталагдаа.

Швещин коммунистичеке партиин политбюрогой гэшүүн Юханс-сон, Великобританиин Коммунистичеке партиин гүйсэдкомой гэшүүн Кэмбелл гэһид үсгэлдэр съезд дээрэ амаршалтын үгэнүүдыс хэлэ. Ажалшадай Венгерскэ партиин Центральна Комитедхэ амаршал-га, Баруун Германиин ажалшадһаа олон тоото амаршалганууд съездын адресаар эрээ.

Тоосоото элдхэл тушаа үсгэлд-дэр үгэ хэлэлтэн съездын делегатууд профсоюзудай, залуушуулай болон ажалша тариашадтай дулда КПГ-эй хэлэн хүдэмэри тушаа тогтоо.

БЕРЛИН, декабрин 29. (ТАСС). Советскэ Союзай Коммунистичеке партиин Центральна Комитедхэ, мүн Хитадай Коммунистичеке партиин Центральна Комитедхэ ерһэн амаршалганууд делегатуудай нэрмэс алыг ташалгаар утгад-дан Германиин Компартиин съездын мүнөөдэрэй засаданин эхиндэ уншагдаа. КПСС-эй амаршалга соонь иигэжэ хэлэгдэнэ:

ГЕРМАНИИН КОММУНИСТИЧЕСКЭ ПАРТИИНЫ СЪЕЗДЭ

Советскэ Союзай Коммунистиче-ске партиин Центральна Комитет Германиин Коммунистичеке партиин съездэд ахадүүгэй баяр хүргэ-нэ.

Германиин Коммунистичеке парти халаа Германиин ажалшадай ажабайдалай интересүүдэй түлөө, өөрнөө Эхэ ороной нэгдэлэмэл ба бээ даанхай байхын түлөө, эб най-рамдалыс сахихын ба бэхжүүлхын түлөө, Баруун Германин Европодо-

хи аюулта дайнай гуламта болго-хыс, немецкэ арадыс шэнэ аюулда оруулхыс хүсэжэ, харин гэрүүнүдэй империалистуудтай хамта Баруун Германиин милитаристнуудай хэжэ байгаа сэрэгэй хэлсэндэ эсэ-ргүүсэн эсэш сусаагүйгөөр тэмсэ-нэ.

Өөрнөө эргэцүүдыс бэхжүүл-хэ хэрэгтэ, милитаризмда ба импе-риалистичеке реакцида эсэргүү тэм-сэлдэ, Германин пэгдүүлхын ба эбэй договорой түлөө, ажалшадай зэргэцүүдыс нэгдүүлхын түлөө, Европодохи, мүн бүхы дэлхий дээрхи эб найрамдалай аша туһын тулада, Германиин ба Советскэ Союзай ара-дуудай хоорондо эб найрамдал ба холбоо барисаа байгуулхын түлөө тэмсэлдэ амжалта туйлахыс Гер-маниин Коммунистичеке партида Советскэ Союзай Коммунистичеке партиин Центральна Комитет хүсэ-нэ.

Германиин Коммунистичеке парти мандаха болтогой!

Германиин ба Советскэ Союзай арадуудай хоорондох хани барисаан мандаха болтогой!

Советскэ Союзай Коммунистичеке партиин Центральна Комитет

КПГ-эй центральна правлениин тоосоото элдхэл тушаа үгэ хэлэгтэ мүнөөдөр үргэлжлөө. Үгэ хэлэлтэн делегатууд эхэнэрүүдэй дулда партиин хэжэ байгаа хүдэлмэри тухай, мүн Баруун Германиин промышленна предприниматууда хэжэ байгаа хүдэлмэри тухай хэлэ. Социал-де-мократичеке партиин гэшүүд бол-гошо хүдэлмэришэд тушаа асуу-далда мүн лэ эхэ анхарал хандуу-лагдаа.

Даниин, Австриин, Бельгийн ком-партинуудай түлөөлэгшэд съезд дээрэ амаршалтын үгэ хэлэ. Болга-рийн коммунистичеке партинаа амаршалга мүн лэ уншагдаһан бай-на.

Франциин Национальна суглаанда

ПАРИЖ, декабрин 29. (ТАСС). Мүнөөдөр шотагай сагаар 16 часта (Московскэ сагаар 18 часта) Фран-циин Националына суглаанай засе-дани нэгдээ. Засаданин нэгдэхэ-нээ хэдэн час урид Бурбонско ордо-ной хажууда полициин олон отряд-ууд, мүн «республиканска аюулгүйс сахиха отрядууд» асарагдаһан байгаа.

Үглөөгүүр эртнээ эхилэн фран-цуска парламентын байшан тээшэ ажалшадай делегацинууд талалга-раагүйгөөр ошожо, германска мил-итаризмыс нэрэгээ түсэбье буруу-шахыс депутатдуудһаа эрһэн байна. 16 часай үсэр Националына суглаанай байшангай үүдэндэ тон олон зон сугларгад, засаданин зал соо орохыс оролдожо байба. Журналистуудай ба бусад хүн зон-ной хууринууд бултадаа эзлэгдэ-һэн байба.

Мүнөөдэрэй засадани дээрэ этигэл найдабари олгохо тухай хоёр асуу-далаар голосовани болохо юм. Ми-нистриүүдэй Советэй түрүүлгшэ Мендес-Франс элэ асуудалуудыс табһан байна. Парижска хэлсэ-нүүдыс эсэслэн баталха тухай хуу-лин проектын нэгдэхэ статья дэ-кабрини 24-дэ буруушаагдаһанн шь мэдэжэ байна. Гэбшье, энэ ста-тья батагыснь правительствыс толгойлогын эрһэнгүй даша-рамдуулагдан этигэл найдабари ол-гохо тухай нэгдэхэ асуудал табиг-даһан байна. Хуулин проектын нэг-дэхэ статьягай ёһоор эсэбэлгэдэ-һэн Баруун Германиин хабаалта-тайгаар «Барууневропейскэ союзэ» байгуулаха, мүн «Европейскэ ээбсэ-лэгтын нэгдэл» гэдэгые бии болго-хо ябадал хараалагдаһан байна.

Энэ статьяе найшаалагыс али бүхы аргаар оролдодог дээрһээ Мендес-Франс хуулин проектыс зарим тэдэ шэнэ хэдэ зүбшэн хэл-сэлгэдэ табһан байна. Тэрэнэй гол удхыснь далдахын тулада хуулин хуушан проектад зарим жэжэ мээжэ зүйлнүүд нэмэгдэлэн байха юм.

Парижска хэлсээнүүдыс бүхы дээр-нэ эсэслэн баталха тухай хуулин проектыс бүринөөр баталха талаар этигэл найдабари олгохо тухай хоёрдох асуудал табигдаһан бай-на. Хойто-атлантическа блогто Баруун Германин оруулха тухай хоёр-дох статья, Баруун Германида «эзэмдэлгшэ ёһо гуримыс болуулаха» тухай гурбадахэ статья, тэршэлэн парижска хэлсээнүүдыс бүхы дээр-нэ эсэслэн баталһанай граматика-нуудыс нэгэн доро андалдан абал-саха тухай Палескиин дурдаһан заһабари энэндэ оруулагдаһан бай-на.

Этигэл найдабари тухай асуудал табихадаа парижска хэлсээнүүдыс найшаалагха зорилгоор Националына суглаанай депутатдууда нүүлхэ гэжэ Мендес-Франсын оролдоһые Парижин политичеке ноурууд ба журналистууд тэмдэглэнэ. Националына суглаанай нэгдэ-

хын урта тээ парламентак группануудай засаданинууд болоо. Голосо-вани тухай үгэ хэлэхын тулада өөһдөннөө түлөөлэгшэдыс дурса-даһан группанууд томилһон байна.

Националына суглаанай мүнөөд-эрэй засаданин эхиндэ гурнай асуудалаар эхэ үгэ булаладан бо-лоо. Депутат Лебон гададын хэрэг-гүүдэй комиссийн гаргаһан шиндх-бэри хуулинта бэш гэжэ булалада. Мендес-Франсын дурдаһан хуу-лин «шэнэ» проектыс тус комисси декабрин 28-най хүнин засадани дээрэ нэгэ голосоор булижа батал-һан байгаа бишуу.

Комиссийн засаданин зарлагда-һан тухай мэдэгүй байһан дээрһээ энэ засадани дээрэ байгаагүй, хэр-бэ байсаа хаа хуулин шэнэ проектыс буруушаажа голосовалха байгаа гэжэ Лебон мэдүүлэ.

Националына суглаанай түрүүл-гшэ Ле Трокер Лебонэй хэлэлтэн үгыс буруушааха зуураа, этигэл найдабари тухай асуудалыс правительствын табһантай дашарамдуулан дискуссие үргэлжүүлхыс баалдаһан байна.

Тэрэнэй нүүлээр депутат Леон Нозль үгэ хэлэхэдэ өөрнөө дур-даһан заһабаринуудһаа асарһан байна. Тэрэ заһабаринуудын па-рижска хэлсээнүүдыс эсэслэн батал-ха тухай Мендес-Франсын хуулин проектад оруулагдаһан байна. (Леон Нозль халаа «хэлсээнүүдыс бөө-луулгын хойноһоо ажаглан хинахын тулада» Националына суглаанай ба Республикын советэй дэргэлтэ хоёр подкомисси байгуулаха гэжэн заһаба-ри оруулан байха юм.)

Энэнтэй дашарамдуулан этигэл найдабари олгохо тухай асуудалыс табилга ондоо удхатай болобо гэжэ олон депутатууд, тэрэ тоодо Киллис ба Крижель-Вальримон гэһид мэдүүлһэн байна. Нозлийн заһабар-инуудай болоулагдаһан дээрһээ эсэслэн баталха тухай проект шэнэ формотой болобо. Тинмээ этигэл найдабари тухай асуудалаар голосо-вани хэлгыс 24 час соо хойнолуул-ха хэрэгтэй гэжэ тэдэнэр онсо тэм-дэглэ.

Тэдэнэй нүүлээр бээ даанхай рес-публиканец генерал Омеран гэһид голосовани тухай үгэ хэлэ. Баруун Германин ээбсэглэлтэ, дайнай үлд-хэгдэхэ эхэ аюун тохболдуулаха бай-на, Францие США бүтэхгүй муу зам руу түлхэжэ байна гэжэ Омеран мэдүүлэ.

Националына суглаанай хүндэтэ түрүүлгшэ Эдуард Эррио үгэ хэл-лэ.

«Зүүн оронудтай мүнөөдөр хэлсэе хэжэ хүсэд аргатай байнат, үгөөдэр энэ хэлсэе хэдын тулада Баруун Германинаа зүбшөөл эрлэдэг боло-хот»,—гэжэ Мендес-Франсда Эррио хандһан байна.

Ленинград. С. М. Ефремов парамжэтэ «Электронска» гэдэ заводто гэр дотор хэрэгдэдэг приборнуудыс хэжэ шэнэ цех тухээрхэдэ. Наһан эндэ түрүүн-нэй булэг электривческэ пылесосуд бүтэн гаргагдаа. Тэдэн гэрэхтэ шор-ной тошо суглуулаха тухээрхэдэ гэдэ гэдэ, сөөг улаха, гэрий хана болон че-бель шэрдэхэ тухээрхэдэ. Энэ тухээр-рэгтэ ашаар гэрэхтэ агаар сабардаж болохо байна. Ерахэ жэдэ тус завод 50 мянган нинэ пылесосүүдыс бүтэн гар-таха байна. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: цехын хүдэлмэришэ А. Г. Филатов багэн болоһон пылесос хайрагта хэжэ байна. ТАСС-эй фотохронно.

ЗАКАМЕНАЙ АЙМАГТА МАЛАЙ БАЙРАНУУД ОЛООР БАРИГДАБА

Нинтэнгээ малые дулаан һайн типовой байрануудар хангахын тула аймагай колхозууд үхэрэй, тугалай, хонидой байрануудыс барина. Мүн малажаалахы ажал эхэй хүд-лэмэринуудыс механизация хэрэгтэ эхэ анхарал хандуула-дана. Жэшээхэлэ, «Победэ» колхоздо баригдажа дүүргэдэ-жэ байгаа үхэрэй байрда За-каменай МТС-эй механизатор-нууд дүүжэн харгы түхээржэ байна.

Мүн эндэ автоулаури, электрын хүсөөр үнэс һааг агретат, тэжээл буйлуулдаг ма-шина толгодохо юм.